

DE PREANGER-BODE

GOEDKOOPSTE DAGBLAD VAN JAVA.

Redacteur: W. F. M. VAN SCHAIK. TELEFOON No. 211.	ABONNEMENTSPRIJS f 3.— per kwartaal (bij vooruitbetaling). Losse nummers 5 cent.	ADVERTENTIE Familieberichten f 1.— per 20 woorden elk woord meer 5 cts. Grootte letters naar plaatsruimte, 20 cts. per regel. Abonnementsannonces belangrijke korting.	Uitgevers: G. KOLFF & Co., BANDOENG. TELEFOON No. 215 en 20 (woonhuis).
--	--	--	--

EERSTE BLAD.

Dit nummer bestaat uit twee bladen.

Inhoud van het tweede blad. De groenlanders. Worden gevraagd. Van Heinde en Ver. Vendutiën.

VERPONDING.

I.

Wat de „Vereniging ter bevordering van Landbouw en Nijverheid te Djember“ zich voorstelde te antwoorden aan den In-gouvernements secretaris op diens verzoek om advies aangaande de gewenschte wijzigingen in de verpondingsordonnantie, hebben wij reeds medegedeeld.

Thans volgen, in het kort weergegeven, de voorstellen van mr. A. Paets tot Gansoyen, aan wiens zijde blijkbaar het bestuur van de „Soekaboemische“ staat.

De verponding, zegt mr. Paets, is een zuivere grondbelasting, een heffing door den staat van den daartoe behoorenden grond-eigendom, geheel afgescheiden van de draagkracht van hen, die het genot van den grond hebben, en daardoor economisch in karakter geheel verschillend van andere belastingen, die alleen op de draagkracht van het vermogen der belastingsschuldigen, hun inkomsten, verdiensten of vertieringen gebaseerd zijn. Zij is een der meest rationeele belastingen. Het denkbeeld om de verponding hetzij geheel, hetzij alleen ten aanzien van erfpachtsperceelen af te schaffen, en door eene inkomstenbelasting te vervangen, als sommigen aan de hand gedaan hebben, kan daarom niet overgenomen worden.

Dat de voorstellers op dit denkbeeld zijn gekomen, acht mr. Paets te begrijpen en te verklaren. De verpondingsordonnantie zelve geeft daartoe wel eenigszins aanleiding. In verschillende harer bepalingen, en niet het minst in hare memorie van toelichting, is het primaire karakter der belasting, — eene zuivere grondbelasting, en anders niet — niet voldoende op den voorgrend gesteld waardoor misverstanden konden ontstaan, en de meening, dat de verponding feitelijk is een bedekte of eene gedeeltelijke inkomsta-belasting, ingang kon vinden. En hierin zal nu in de eerste plaats voorzien moeten worden.

Hier te lande is de wijze van berekening der belasting, en de wijze van aanslag daarin een andere dan op vele andere plaatsen, doch dit laat haar karakter niet aan. Dit is in hoofdzak hetzelfde als overal elders. De indische regeling heeft geenszins tot gevolg, dat het in komen van den

grondeigenaar basis der belasting wordt; integendeel ook hier te lande berust de belasting in hoofdzak op de belastbare opbrengst van den grond. Dat zij niet uitsluitend daarop berust, is het gevolg van een in 1886 ontstane misvatting, toen men te kwader ure het woord „verkoopwaarde“ in de ordonnantie bracht.

Praktisch is die verkoopwaarde als basis van den aanslag niet te gebruiken, daar vergelijking met andere perceelen een onmogelijkheid is, en theoretisch is zij als zodanig niet te verdedigen. Hoe eer dus de verpondingsordonnantie tot een vast en logisch systeem terugkeert, en de belasting op de belastbare opbrengst baseert, hoe eer het woord verkoopwaarde uit de ordonnantie wordt geschrapt, hoe beter.

Het is echter de vraag, of de regering tot dezen maatregel (heffing der belasting uitsluitend naar de belastbare opbrengst) zal willen en kunnen overgaan. De gevolgen daarvan zouden fiscaal niet onbelangrijk zijn. Immers er zijn tal van perceelen, die thans verpondingsplichtig zijn, doch die in werkelijkheid niets produceeren en dus geen opbrengst hebben. Voorbeelden hiervan zijn: niet gebruikt wordende bouwterreinen, brank liggende woeste gronden, niet meer producerende (afgeschreven) aanplantingen en jonge aanplantingen, die nog niet vruchtdragend zijn.

Kan de regering — met het oog op de omstandigheid, dat dergelijke perceelen reeds eenmaal sedert vele jaren belasting betalen — zich deze opofferingen niet getroosten dan is het de vraag, naar welke basis de aanslag van perceelen als de bedoelde zal moeten en kunnen plaats vinden.

De ontwerper van 1886 is te ver gegaan. Hij had het systeem moeten volgen, waar en zoolang dit mogelijk was, en eerst in gevallen, waar dit systeem hem in den steek liet, naar een andere oplossing moeten zoeken. Waarom zou men de belastbare opbrengst niet uitsluitend kunnen behouden in de groote meerderheid der gevallen, waarin deze dienst kan doen, en zich alleen in de minderheid der gevallen waar dit niet kan, met een hulpmiddel vergenoegen, is het standpunt van mr. Paets. Waar eenigszins mogelijk wordt aan de belastbare opbrengst vastgehouden, en alleen waar dat niet mogelijk is, zal daarvoor de belastbare waarde in de plaats moeten komen.

De bepalingen moeten beginnen met deze beginselen duidelijk naar te schrijven. Alleen daardoor kan op den duur misverstand voor-

komen worden. De eerste fout der verpondingsordonnantie is echter dat bedoelde beginselen daarin niet voldoende op den voorgrond zijn gesteld. Dit behoort, evenals zulks in de Nederlandse wet op de goedsbelasting het geval is, in artikel 66a te geschieden. Dit artikel zou aldus moeten luiden:

1. Onder den naam van verponding wordt, zooveel mogelijk naarmate van hunne belastbare opbrengst, en indien dit niet mogelijk is, naar hunne belastbare waarde een belasting geheven van de onroerende goederen, waarvan volgens algemeene verordeningen bewijzen van eigendom of van een ander zakelijk recht zijn opgesteld.

2. De onroerende goederen ingevolge het Koninklijk Besluit van 16 April 1879 (staatsblad no. 117), in eigendom verkregen, zijn echter aan verponding alleen onderworpen voorzover daarvan geen landrents of gelijksoortige belasting verschuldigd was.

Artikel drie zou in verband hiërmede wijziging van redactie behooren te ondergaan.

De artikelen vijf en zes hebben dan verder in hoofdzak voor te schrijven, wat de belastbare opbrengst en de belastbare waarde is, en wanneer de eene of de andere basis zal gebruikt worden.

Recht is daarbij, evenals in andere belastingssystemen, een onderscheid gemaakt tusschen gebouwde en ongebouwde eigendommen, of, zoals het hier zeker juist is omschreven, tusschen gebouwen met hun aanhoorigheden (aanslag), en alle andere onroerende goederen (aanslag). Onder deze laatste rubriek vallen dan hoofdzakelijk, doch niet uitsluitend, de particuliere landen en de erfpachtsperceelen.

Voor artikel 6 nu wordt door mr. Paets de volgende redactie voorgesteld:

1. Andere onroerende goederen dan gebouwen met hunne aanhoorigheden worden zooveel mogelijk aangeslagen naar de belastbare opbrengst.

2. De belastbare opbrengst daarvan wordt berekend, door het totale geldwaardig bedrag, dat de van die goederen, in eenige aan het belastingtijdvak voorafgaande jaren, verkregen producten werkelijk bruto hebben opgebracht, of, bijaldien bij den aanvang van het belastingtijdvak nog niet verkocht, toen waard waren, vermeerderd met het geldwaardig bedrag van dien tijd op die goederen eventueel gedane heffingen in geld, geederen of diensten, te verminderen met de kosten, die noodig waren om die goederen te beheeren, de daarop aanwezige aanplantingen te onderhouden, de producten te verkrijgen, te bewerken, te bereiden,

te verkoopen, af te voeren en af te leveren, en eventuele heffingen als voren bedoeld te doen, en vervolgens dit saldo te deelen door het getal der jaren, waarover vorenbedoelde berekening is gemaakt, een en ander volgens door den gouverneur-generaal ter uitvoering dezer ordonnantie nader vast te stellen voorschriften, — zulks evenwel met dien verstande, dat, wanneer die goederen gedurende vijf of meerdere aan het belastingtijdvak voorafgaande jaren produceerende waren, dan deze berekening wordt gemaakt over de laatste vijf aan dat tijdvak voorafgaande jaren, doch dat, wanneer die goederen nog niet zoolang produceerende waren, alsdan deze berekening wordt gemaakt over zooveel aan dat tijdvak voorafgaande jaren als zij produceerende waren.

3. Andere onroerende goederen dan gebouwen met hunne aanhoorigheden, die geene producten opleveren, of waarop geene heffingen als voren bedoeld gedaan worden, worden aangeslagen naar de belastbare waarde.

4. De verpondingswaarde van goederen als in dit artikel bedoeld, die naar de belastbare opbrengst worden aangeslagen, bedraagt:

a. ten aanzien van erfpachtsperceelen: seven maal de belastbare jaarlijksche opbrengst.

b. ten aanzien van alle andere in dit artikel bedoelde onroerende goederen: tienmaal de belastbare jaarlijksche opbrengst,

zullende echter in beide gevallen, ten aanzien van in dit artikel bedoelde goederen, die wegens bijzondere omstandigheden in ongunstiger toestand verkeeren dan andere soortgelijke goederen, een lagere vermenigvuldiger kunnen worden toegepast.

5. De verpondingswaarde van goederen, als in dit artikel bedoeld, die naar de belastbare waarde worden aangeslagen, is gelijk aan deze belastbare waarde.

6. De verpondingswaarde der in dit artikel bedoelde goederen, zal per bouw 300 vierkante rijnlandsche roeden in geen geval dalen beneden de na te noemen bedragen:

I. van gronden, die geplant, doch nog niet produceerende zijn: veertig gulden;

II. van produceerende gronden, afgeschreven plantsoenen en alle andere gronden, niet vallende in de termen van I, III of IV: tien gulden.

IV van woeste gronden:

1. op Java en Madoera: a. deel uitmakende van erfpachtsperceelen: vijf gulden; b. deel uitmakende van particuliere landerijen: een gulden;

2. op de bezittingen buiten Java en Madoera: een gulden: zulks met dien verstande,

FEUILLETON.

GEEN BRUG.

Novelle van

ERNST ZAHN.

(3)

Hij sloot de deur en stond daar, zich besinnend, alsof hij iets vergeten had. „Ja toch — hij was weggegaan, die andere! Wat was hij! Zijn arm was vrij!... Was dat een gang geweest, daar naar boven, de stalle straat op alsof hij een ellende, zijn eigene, aan den arm met zich omhoog sleepte! Al zwaarder en zwaarder, tot hem de higgende adem er onder verging!... Foel! — Hij schudde zich. Toen ging hij zacht naar een nis in het portaal, waar een fenteintje in den muur was aangebracht. Hij trok zijn jas uit en wiesch zich de handen, driffig en lang, alsof hij ze niet schoon genoeg meer krijgen kon. Daarna eerst ging hij met de lamp de trap op, met de jas over den arm. Maar voor de deur zijner slaapkamer draalde hij weder. Het was alsof hem iets daar terugstiet, met twee vuisten, midden voor de borst. Daar binnen — die vrouw — dat was zij — van dien daer de zuster! Het bloed schiet hem bij deze gedachte naar het hoofd. En toen kwam de reactie. Wat was hij, Ludwig Hess, toch een laatzinnig mens! Want zij, die vrouw, had toch geen deel aan haar breedere misdaden!... De in hem een stem: Zij is in alle dingen hem verwant, dien daer!... En bij deze gedachte beving hem een afgrijzen. Met geweld verdreef hij dit en trad in de kamer. Hedwig sloop en ontwaakte niet. Zij had een vasten, gesonden slaap. Hij ging nog in het nevenvertrek, waar van de deur aan stond en waar de kinderen slie-

pen. Zoetjes trad hij naar elk bed en keek de beide kinderen in het stille gezicht. En toen de gedachte in hem kwam, dat ook zij zouden kunnen worden zooals — zooals die anderen waren —, toen rukte hij die uit zijn borst, en sladderde haast, terwijl hij tusschen de bedjes stond, en bad innerlijk den kinderen om vergiffenis.

Ook voor het bed zijner vrouw stond hij lang. En langzaam aan kwam er over hem meer kalmte, en hij zeh wel de stevige hand hebben willen vatten, die op het dek lag, en tot de ontwakende vrouw zeggen: „Ik heb je onrecht gedaan. Ik zie enkel je kleine zwakheden, en niet je deugden. En die zwakheden willen voor mijn oogen wekeren en mij niets meer van je denken laten zien.“ — Hij herinnerde zich veel, wat aan zijn vrouw goed en sterk en schoon was, en een gevoel van deemoed en berouw, van stille hoogachting voor de slapende, pakte hem weer. Zachtjes trek hij zich terug en begon zich te ontkleeden.

De dagen gingen gelijkvormig voort. Het gebeurde in dien nacht verloor mettertijd ook zijn kleur en betekenis; en de jonge predikant deed zelf zijn best om het te vergeten. Iemand die een beetje aangeschoten 's nachts naar huis gaat! — Alsof zoo iets niet dagelijks gebeurde, zelfs bij menschen die hoog in aanzien staan! En alsof hij niet zelf, hoewel hij nooit aan drinken zich tebutten had kunnen gaan, bij zijn makkers in zijn studenttijd honderdmaal iets dergelijks beleefd en glimlachend mee aangekeken had!... Vanwaar was dan zoo opeens die walging over hem gekomen? — Hij las zich zelven de les over zijn groote sijngeveeligheden. Hij moest toch een mensch blijven onder menschen. Wederom begon hij zichzelf voor te houden, dat hij de hoop nog niet mocht opgeven, dat hij trachten moest zich naar zijn vrouw en haar verwanten te voegen. Zijn houding tegenover Hedwig was dan ook in die dagen vol van een

hoog en zwijgend geduld. Wanneer zij taelloosheden of onbetamelijkheden beging, trachtte hij met merkwaardige zachtheid en toegankelijkheid haar terecht te wijzen. Zij keek hem dan vaak verwonderd aan en beloofde, half onwillig, in acht te nemen wat hij zeide. Maar andere malen betrof haar gezicht en viel zij uit: „Ik ben oud genoeg om te weten wat ik doe —, en als ik je zoo heelemaal niet naar je zin ben, dan hadt je mij maar niet moeten nemen!“

Dan had hij moeite om haar te verzoenen en voor de kinderen en de andere menschen te verhoeden dat zij luid de oneenigheid mischreeuwde, die er tusschen hen was.

Middelwyl was de tijd genaderd, dat Angelika Ziegler in huis komen zou. Zij kwam op een avond, toen Hess een zitting van den kerkeraad bijwoonde, zodat hij haar dien dag niet meer zag. Maar den volgenden morgen, toen hij aan het ontbijt verscheen, vond hij de beide vrouwen, Hedwig en Angelika, samen bezig om voor de kinderen het ontbijt te bereiden. Hij begroette het meisje met een paar kalme en hartelijke woorden, en nam plaats. Maar spoedig wendde zich zijn blik weer naar die twee, en het merkwaardige contrast tusschen haar beiden trof hem zóózeer, dat hij bijna zonder spreken aan de tafel zat. Angelika had over haar fijne zwarte kleed een sterlijk wit schortje gebonden; en daar haar smalle gezicht eveneens wit, haar krullende haar echter seer donker was, zoo lag er in haar gansche verschijning iets weldadig rustige en harmonische, dat nog verhoogd werd door het geruischloze en aanvallige van haar bewegingen. Ook mevrouw Hedwig had zich voor desen morgen extra aangedaan. Zij droeg een schel blauw kleed, dat niet juist bij haar kleurige teint paste, en ook zij had een schort voorgebonden. Zij was verlegen en zette tegenover het jonge meisje haar beste beentje vóór. Zij lachte veel en luid, wierp den suikerpot om en lachte nog luid, greep

met de volle hand de verstrooide klontjes bijeen en stopte ze weer in den pot. Zij maakte buitengewoon veel drukte en moedigde den dominee en Angelika telkens aan om toch wat van de door haar zelf bereide marmelade te eten en nog een kop thee te drinken. Van Angelika wilde de kleine Johann Jakob de sameboterham na de andere hebben, beweerde dat zij nog nooit zoo lekker waren geweest, en hij toonde aan iedereen hoe fijn zij gesneden waren. Angelika zelf sprak weinig. Met fijne vingers hield zij het brood en sneed het, vlug en zonder onnoodige beweging; en als zij een klontje suiker nam, deed zij als Hess: zij greep het niet met de vingers, maar schepte het met een lepeltje.

Ludwig Hess zag dit alles aan, vergeleek het, en had daarbij een half beschaamd en half hoopvol gevoel: beschaamd, omdat hem uit twintig kleingheden bleek hoezeer zijn vrouw bij het jonge meisje achterstond; en toch ook weer hoopvol, omdat hij meende dat Angelika's aanwezigheid op Hedwig slechts ten goede zou kunnen werken. Het leek hem, dat er met het meisje een zegen in zijn huis gekomen was. Zoo werd hij dan ook spraaksamer, en de maaltijd verliep nog heel gezellig.

Dit ontbijt was als de ouverture van een aantal schoone en kalme dagen, die nu volgden. Angelika wist zich in het huis geliefd te maken. Een fijne bescheidenheid drong haar, zich nergens te vertoonen, waar zij in den weg war. Maar waar zij zich nuttig maken kon daar was zij op haar plaats.

(Wordt vervolgd.)

dat de uitgestrektheid der evenbedeelde gronden gerekend wordt naar den toestand, waarin het onroerend goed zich bij den aanvang van het belastingtijdvak bevindt.

De voorstanders van berekening op basis van een korten termijn gronden hunne meening in hoofdzaak op de billijkheid, en zeggen, dat het karakter eener onderneming door ziekte in den aanplaat of door overgang tot andere cultures herhaaldelijk verandert, en dat het niet aangaat een geheel veranderde onderneming ook in de toekomst te blijven belasten op basis van een vroegeren toestand.

Hier wordt opgemerkt, dat aan de bezwaren der voorstanders eener korte of zelf jaarlijksche periode kan tegemoet gekomen worden, zonder dat het noodig is van het systeem eener vijfjaarlijksche berekening af te wijken.

VAN HIER EN DAAR.

— De taak der Raadsleden.

Naar aanleiding van het gebeurde te Batavia, waar een koorts-epidemie „te belangrijk” voor den gemeenteraad geacht werd, en de door het „Bat. Nbl.” uitgesproken meening, dat er bij dezen stand van zaken voor raadsleden met wat eigenwaarde niet veel meer over blijft dan naar huis te gaan en hun tijd beter te besteden, wordt door de „Loc.” opgemerkt:

Met naar huis gaan bereikt men niets en het vroegtijdig loslaten eener instelling, waarmee men aanvankelijk zich ingenomen toonde door aanvaarding van het lidmaatschap, komt ons voor onverantwoordelijk te zijn. Een regering, die zich onverschillig toont omtrent de decentralisatie, zal zich even weinig bekommeren over het feit dat de leden der locale raden werkstaking houden, ja zij zal er reden in vinden om de geringe belangstelling der ingezetenen aan te voeren als een bewijs dat Indië voor decentralisatie niet rijp is.

Het komt het semarangsche blad voor dat het juist bij de nadering der verkiezingen te Batavia niet op den weg ligt van een Persorgaan onverschilligheid te betonen ten aanzien van de locale raden. Ook al is de nouvelle der decentralisatie in menig opzichte een teleurstelling, het is op verre na de tijd nog niet tot onthouding aan te zetten. En het zal juist een bewijs van eigenwaarde bij de vroede mannen te Batavia zijn, indien zij zich niet bij de teleurstellingen der eerste jaren terugtrekken, doch trachten zullen er zich door heen te slaan en op waardige wijze te protesteeren tegen degenen die hun de teleurstelling hebben bereid.

De eenigen die van de decentralisatie iets kunnen terecht brengen, zijn de leden der localraden zelf en de Pers. Vooral op eerstgenoemde komt het aan. Zelfs voor de ambtenarenwereld is de instelling iets vreemde en het is niet altijd opzet wanneer men haar negeert. Een beetje wakkerheid in de raden zelf op dat aan hun beroegdheden niet wordt te kort gedaan, wat gevoel van eigenwaarde opdat zij niet laten voorbijgaan datgene waarvan zij kennis moeten nemen en wat initiatief om ook nog iets meer aan te pakken dan hetgeen de B.O.W. hun doet toevloeien, — ziedaar het middel om de verstoktste regering langzamerhand te overtuigen dat zij de decentralisatie heeft te bevorderen en niet tegen te werken.

En dan mogen we niet vergeten dat de locale raden hun pleitbezorger hebben in den regeringscommissaris! Bij herhaling hebben we bespeurd dat deze ambtenaar zorgt voor de naleving der ordonnantie door de raden zelf. Springt hij ook in de bres, wanneer residenten, hoofden van departementen enz. de voorschriften en bedoelingen der locale raden ordonnantie blijken te vergeten of te miskennen? Zal hij den resident van Batavia van advies dienen ter zake van diens houding tegenover den batevian'schen gemeenteraad?

In deze geschiedenis komt bovendien weer duidelijk uit, zoo besluit de „Loc.”, dat de gemeenteraden onafhankelijke voorzitters moeten hebben.

— Residentie-gerechten.

Door eenige ambtenaren van het Openbaar Minister bij residentiegerechten worden de door hen ontvangen gerechtskosten niet in 's lands kas gestort, maar aan den betrokken deurwaarder afgedragen.

Dit is in strijd met de beginselen der Comptabiliteitswet, dat de ontvangsten, ten bate van de raming der middelen en de uitgaven, ten laste van de begroeting, moeten worden gebracht.

De ontvangen gerechtskosten moeten derhalve tot het volle bedrag in 's lands kas worden gestort, terwijl voor het den deurwaarder toekomende een declaratie moet worden ingediend, welke op de gebruikelijke wijze door den betrokken ordonnateur of hulpordonnateur wordt betaalbaar gesteld.

— De terechtstelling te Pati.

Haast ongelooflijke dingen zijn door de „Loc.” meegedeeld, aangaande de voorgeschiedenis van de terechtstelling die dezer dagen te Pati plaats had.

De landraad daar sloot op 15 November 1905 zijn onderzoek. Den dag daarop werd het vonnis uitgesproken en bij dat vonnis werden 11 van de 12 beklaagden veroordeeld tot veeljarigen dwangarbeid in den ketting.

De beklaagden vroegen revisie van deze uitspraak aan.

De raad van Justitie te Semarang entring ech-

ter het procesverbaal van den Landraad eerst in de laatste dagen van Augustus 1907! De raad wies den 3e September d.v. vonnis en veroordeelde de schuldigen tot de straf des doods. Een verzoek om gratie werd ingediend doeh van de hand gewezen. Intusschen had nog een twaalfde mededader terecht gestaan en ook deze werd, gezamenlijk met de anderen, ter dood veroordeeld.

Als verklaring van de late indiening van het proces-verbaal wordt het volgende meegedeeld: Uit de tijdsopgaven blijkt dat de landraads-president, die deze zaak in 1905 behandelde, ruim anderhalf jaar tijds heeft noodig gehad om het proces-verbaal van het onderzoek in gereedheid te brengen. Deze landraads-president, mr. V. A. van den Bossche, werd kort nadat hij het vonnis over de roovers had uitgesproken overgeplaatst naar Kediri, waar hij een achterstand vond van 175 zaken; en den 14e November 1906 werd hij van Kediri overgeplaatst naar Batavia, waar behalve de landraadszaken een druk residentie-gerecht hem wachtte. Inmiddels drongen alle betrokken autoriteiten, de raad van Justitie, de resident, het Hooggerechts-hof, op het inzenden van het procesverbaal aan. Eindelijk, nadat de beklaagden reeds twee jaren in preventieve hechtenis hadden doorgebracht, kon de raad van Justitie het procesverbaal en het vonnis aan revisie onderwerpen. Het procesverbaal gaf den Raad den indruk dat hier een zoo ernstig en omvangrijk misdrijf was gepleegd dat daarop slechts de doodstraf kon worden uitgesproken.

Volgens de „Loc.” zou er in de eerste plaats indertijd pressie uitgeoefend zijn op getuigen en is in de tweede plaats het ter terechtzitting opgemaakte concept-procesverbaal van dien aard geweest, dat de president later het proces-verbaal niet anders heeft kunnen samenstellen dan door op menig punt slechts af te gaan op zijn geheugen.

Wat het eerste punt betreft: Men moet een der beklaagden of getuigen vastgebonden en hem eten en drinken onthouden hebben tot hij „de waarheid” zeide. Men moet een moeder van hare zuigeling gescheiden hebben, tot de vrouw beloofde een deel der gestolen goederen te zullen aanwijzen of terecht brengen, alleen om haar kind weer aan de borst te kunnen leggen. Wat het tweede punt betreft: De griffier van den Landraad moet te dien tijde dermate onderhevig zijn geweest aan een zenuwaandoening dat zijn aantekeningen half onleesbaar waren, althans zóó onduidelijk dat er geen staat op gemaakt kon worden!

— Bedacht.

De heer H. J. Hoogerveen, president der Ned. Handelsmaatschappij te Batavia, zal nog een jaar langer aanbliven, zoodat hij nu eerst 1 April 1909 zijn ambt zal neerleggen.

— Militaire zaken.

Naar aanleiding van een gebleken verschil van meening daaromtrent, is door den legercommandant bepaald, dat militairen beneden den rang van officier in het kampement geen eerbewijzen aan elkaar behoeven te geven, meldt de „Java-Bode”.

Ook is bepaald, dat de europeesche korporela zoo mogelijk zullen wonen in een, door verplaatsbare schotten afgesloten gedeelte der soldatenkamers. De gehuuden onder hen krijgen echter een afzonderlijk logies.

— Blikjes-Voedsel.

Zoals met weet, berichtte het „Soer. Hbl.” dezer dagen, dat van Flores teruggekeerde militairen zich zeer ongunstig hadden uitgelaten over de kwaliteit van het aan hen verstrekte blikjes-voedsel, afkomstig uit de conservenfabrieken, waarvan de heer van Dalfsen, alhier, directeur is. De mannen, heette het, weigerden eenvoudig „die vuiligheid” te eten, en de blikjes kwamen ongebruikt terug.

De heer van Dalfsen heeft zich daarop, als wij ons niet vergissen, tot kapitein Christoffel om inlichtingen gewend. Intusschen komt in hetzelfde blad reeds een oud-hoofdofficier tegen de afkeurende beoordeeling op.

De meeste, zoo niet alle officieren, die even als ik, bij de expedities van de laatste jaren met de bedoelde blikjes hebben kennis gemaakt zegt hij, zullen zich over deze voor den fabrikant grievende expressie, hebben geërgerd.

Immers als wij na een vermoeienden tocht des avonds een bivak betrokken, was zulk een blikje een ware uitkomst voor onze uitgehorgerde wondloepers.

Dagen lang leefde een troep er op en dat die blikjes, wat de kwaliteit betreft te wenschen zouden overlaten moet ik ten sterkste ontkennen.

Trouwens het is u wellicht onbekend, dat de samenstelling van de bedoelde rations geschiedt op recepten, die, na tal van in de fabriek genomen proeven, door het departement van oorlog zijn vastgesteld en reeds sedert 6 of 7 jaren onder voortdurend toezicht van een speciaal in de fabriek gedetacheerde intendance-officier bereid worden van voorat gekeurde grondstoffen.

Zelfs al mankeerde er iets aan, zou de fabriek daarvoor nog moeilijk verantwoordelijk kunnen gesteld worden, maar de schuld geheel vallen op de intendance, die door het te lang opbewaren (zuinigheidsmaatregelen) den troep overjarige blikjes verstrekke.

Er zal dan ook wel een bepaalde reden bestaan, waarom de bedoelde maréchaussées die blikjes afgebroken hebben en die ligt waar-schijnlijk in het volgende:

Wanneer wordt uitgerukt en er kunnen om de een of andere reden geen vivres worden opgevoerd, dan ontvangen de maréchaussées

geld om daar in de dessa's, die ze doortrekken, het een en ander te koop.

Maar het zal u wel niet verwonderen, dat in zulk een geval van werkelijk koope en betalen meestal geen sprake is.

Maréchaussées mogen geschikte menschen zijn voor het doel waarvoor zij gebezigd worden, hun optreden tegenover de bevolking laat helaas dikwijls veel te menschen over.

Men moet zoo'n troep te velde aan het werk hebben gezien in een kamp.

Ik zal niet verwijzen naar correspondenties en berichten in verschillende bladen van den laatste tijd, dat alles is voldoende bekend, ook bij het Legerbestuur. Rampassen van de bevolking, terwijl het geld hun gegeven wordt, om wat zij koopen ook eerlijk te betalen, dat zit in den aard van het beestje, want daar zit 'm de kneep.

Dat geld wordt eenvoudig in den zak gestoken en om die redenen hebben zij liever geen vivres van het Gouvernement.

Juist om dergelijke, anders blijkbaar niet te vermijden onbehoorlijkheden, te voorkomen, werd door het Legerbestuur in de laatste jaren de noodrations verstrekt, die smakelijker gerechten opleverden, dan alles wat in de rimboe de krjgen is.

Voor Europeanen (ook voor de Ambonneezen) zijn het soepconserven, bruine boonen met vleesch en bouillon, twee soorten hutspot met vleesch en voor de inlanders eene rijstbersiding z. g. rijst poenar (bestaat uit geelgekleurde rijst met geraapte klapper, een stuk braadvleesch en sambal) en getoek, een bij inlanders zeer gewoon ontbijtartikel (bereid uit ketella en javaansche suiker) welk laatste artikel, naar ik erken, voor Europeanen weinig aantrekkelijk heeft, doch voor dezen ook niet bestemd is.

Dat aan de Ambonneezen dezelfde voeding wordt verstrekt als aan Europeanen is op zich zelf reeds minder goed ingesien, want hoeveel noten die heeren ook op hun sang hebben, wat de voeding betreft, wanneer die door het Gouvernement wordt verstrekt, in hunne negari of wel wanneer zij de levensmiddelen zelf moeten betalen, stellen zij hunne elken heel wat lager.

Sago en nog eens sago met een stukje visch of vleesch (honden-vleesch is bij sommige stammen ook al gewild), ziedaar het dagelijksche menu.

En zulke menschen durven de conserven, die het Gouvernement verstrekt, „vuiligheid” noemen.

Dat de kapitein Christoffel die vivres niet medevoert uit onmacht, omdat hij over te weinig hulpmiddelen beschikt en daardoor de menschen ten koste van hun lichaam en au-lauer alles eten, wat zij kunnen maaghtig worden en liefst machtig worden zonder betaling, dat hij zelf kunnen verantwoorden of wel het Legerbestuur, dat hem de noodige hulpmiddelen onthoudt.

Zoals op Flores geschiedt, zoo had het ook plaats op Atjeh, in de Gajoe- en Bataklanden, in Djambi, enz.

Men moet dan ook, besluit de oud-hoofd-officier, de uitgemergelde lichamen van de teruggekeerde afgewerkte menschen zien om de overtuiging te krijgen dat wat „rijst met een spatje” niet de ideaalvoeding is voor een soldaat te velde.

— Een publieke calamiteit.

Toen, zoo schrijft ons een lezer, voor ruim een jaar onze veste door een serie van zoogenoemde „assurantie-brandjes” getroffen werd, waaraan menigeen een aardig stuivertje verdiende, getuige ook de zooveel betere percelen welke daardoor konden verruizen, sloeg het publiek de handen van verbazing en verontwaardiging in een, dat niemand zich geroepen scheen te voelen door een werkelijk consocietieus onderzoek, een afschuwwekkend voorbeeld te kunnen stellen, welke van herhaling zou hebben doen afschrikken.

Aan die „verontwaardiging” gaf o.a. een naaiehouder in de brandwaanborg mij. Nederl.-Indië, lucht in de navolgende bewoordingen (cf. „N. v. d. D.” voor N. I. 6/2 '07 no. 31.): „... Dat het bedoelde huis” (een oud krot met billikwanden, vroeger het eigendom van den int. kleermaker Saleh, en zeker geen honderd gulden waard), verzekerd werd voor 4 duizend pop (!) bewijst dat de agent die de verzekering sloot een gewetenloos individu is, wien het alleen te doen was voor zich zelf een flinken slag te slaan.

Immers, wanneer zulk een agent, — (er zijn er hier verscheiden die met den vinger worden aangewezen), — een kamponghuissassureert voor een honderd maal te hooge som, dan doet hij dat onder voorwaarde, dat als het huis afbrandt (wat de bedoeling is), hij, agent, de uit te keeren som met den eigenaar zal deelen.

Na vinden we in de „Pr. Bode” 10 dezer een ingezonden stuk, waarin het navolgende o.a. bekend gesteld wordt: „Naar de oorzaak van den geheimzinnigen brand is, naar wij vernemen, nog steeds geen serieus onderzoek ingesteld, hetgeen betreemding wekt daar er redenen schijnen te bestaan om aan te nemen, dat de brand niet door onvoorzichtigheid ontstaan is.”

In het blad van den vorigen dag werd aangegeekend dat 6a huis en meubels verzekerd waren.

Oer de waarheid van dit alles kan steller niet oordeelen. Wel echter dat een naastliggend nieuw gebouwd perceel, eigendom van den heer B., ook er aan gegaan zou zijn, hadden een paar particulieren zich niet opgeofferd, en de

reeds brandende dakribben en panlatten met moeite geblusht.

Ten einde nu de gezeten burgerij voor goed van mogelijke speculaties te verlossen, welke het te gronde gaan van vermogens ten gevolge kunnen hebben, wordt door den schrijver dit beroep op het ingrijpen van de daartoe ook bezoldigde gedaan.

— Onjuist.

Men vestigde onze aandacht op een onjuistheid in het ingezonden stukje in ons blad van gister betreffende den brand.

De waarnemend assistent-resident van Bandoeng was wél op het terrein aanwezig.

— Koffie-Verlating.

Op Woensdag, 18 dezer, zullen voor het residentiekantoor alhier, ten behoeve van het plaatselijke verbruik, weder publiek gereeld worden 200 balen superieure preanger-koffie van 5 katti en 40 balen inferieure.

— Opium-Verkoop.

Voor de opname der administratie van de beheerders van opiumverkoopplaatsen en de assistent-collecteurs der opiumregie, in gevallen van ziekte of ontstentenis, zijn tot permanente commissieleden benoemd:

in de afdeling Bandoeng: wat betreft den assistent-collecteur: de controleur, de patih en de assistent-wedana van Bandoeng; wat betreft den beheerder van de opiumverkoopplaats te Tjimahi: de controleur van Bandoeng, de wedana van Tjilakotot eg. de assistent-wedana van Tjimahi;

in de afdeling Tjandjoer, voor den beheerder van de opiumverkoopplaats: de aspirant-controleur van Tjandjoer, de wedana van Maleber en de assistent-wedana van Tjandjoer;

in de afdeling Soekaboemi, voor den beheerder van de opiumverkoopplaats: de aspirant-controleur van Soekaboemi, de wedana van Goenoeng Parang en de assistent-wedana van Soekaboemi;

in de afdeling Limbangan, voor den te Garoet beseheiden beheerder van de opiumverkoopplaats: de controleur van Tjibatee, de patih-wedana van Garoet en de assistent-wedana van Garoet;

in de afdeling Soekapoera voor den te Tasikmalaja beseheiden beheerder van de opiumverkoop plaats: de aspirant-controleur de patih-wedana en de mantri-kaboepten van Tasikmalaja.

— Palembangch Gehoeft.

De zaak van den Palembangchen banneling, die hier eenige maanden geleden talloze diefstallen bij Europeanen pleegde, zal eerstdaags door den raad van Justitie te Batavia worden behandeld.

Er worden twintig getuigen voor gedagvaard.

— Loterijen.

Aan mevrouw Ph. C. M. de Vieg-Pabat is vergunning verleend om een loterij te houden van een honderdtal handwerken en kunstvoorwerpen tot een bedrag van f 500. Er zijn 500 loten van f 1. De loterij speelt op of voor het einde dezer maand.

— In Indië.

Van-morgen werden aan het postkantoor hier een paar antwoord-coupons ter inwisseling aangeboden. Alsof dat zóó maar ging. Alsof het feit, dat nu overal in de wereld het ding al ingevoerd is, reden geeft om te onderstellen, dat men er nu ook in Nederlandsch-Indië mee terecht kan!

Hier weet men van de coupons officieel nog niets af. De man moest dus worden teruggezonden.

— Tjikoedapatuh Voornit!

Het g-bouwte, dat indertijd bij de stopplaats Tjikoedapatuh voor de wachtende reizigers is neergezet, is in den loop der tijden veel te klein geworden. Vaak moeten nu menschen in den regen staan of in de brandende zon.

— Ontsnapt.

Uit de boei van Tassikmalaja zijn twee veroordeelden ontsnapt, die elk vijftien jaren op hun brood gekregen hadden. Of men hier nu een handje mee wou helpen om te zoeken.

— Een honderdjarige.

Men deelde aan de „Java-Bode” mede, dat J. H. P. Lankau te Meester-Cornelis den 1e Januari zijn honderdsten verjaardag hoopt te vieren.

— Kasdiefstal.

De raad van Justitie te Semarang heeft in zake den jogjaschen kasdiefstal Vons en Kuhn tot een jaar en 3 maanden en Prigel tot 1 jaar en 6 maanden gevangenis veroordeeld.

— Diefstal van bankbiljetten.

Ten nadeele van den heer Patiwaal, 1e machinist van het gouvernementstoomschip „Glatik,” werden uit een gesloten kast in het Hotel des Indes te Soerabaja de volgende bankbiljetten ontvreemd. Een van f 50 nr. 8. W. 03375; zes van f 25 nr. W. C. 05600, V. W. 07369, V. J. 02805, U. K. 01043, W. J. 06246, U. V. 08789; twintig van f 10 A. Z. 09430, F. F. 05943, D. M. 09147, C. S. 09755, J. R. 01452, F. F. 09197, C. F. 05002, D. F. 07187, F. H. 01718, E. D. 07406, H. A. 09270, H. G. 00994, H. C. 08065, G. U. 04814, C. J. 04343, B. M. 03263, E. Z. 05741, J. J. 09508, G. H. 09735, en D. S. 00281.

Van den diefstal wordt, naar het »Soer. Hbl.« mededeelt, verdacht de bediende Amat van Batavia.

Waardigheidsgevoel.

Er dreigt in de nederlandse onderwijzerswereld een verschrikkelijk conflict. Te Haarlem heeft een onderwijzer aan een kweekeling opgedragen puntjes aan griffels te slijpen! De kweekeling heeft dit geweigerd, als zijnde beledigd zijn waardigheid, et voila la guerre allumée! Gelukkig, zegt de »Tel.«, bestaat er een goed georganiseerde »Bond van Kweekelingen« met een puik geredigeerd bondsblad, die zich de zaak heeft aangeetrokken. In »Kras« heeft men deze dagen vergaderd — opdat meerdere wijsheid over hen kwam, zaten de zestienjarige heeren met lange pijpen tusschen de vlasbedonde lippen — en de voorzitter heeft in niet malse termen geprotesteerd tegen de handelwijze der haarlemsche onderwijzers, die een kweekeling puntjes aan griffels wou doen slijpen! De stemming der vergadering was zeer goed.

Hoog gingen de golven der verontwaardiging en als niet de meerderheid der lange-pijprookers op het moment suprême der stemming misselijk waren geworden, zou zonder twijfel de algemeene werkstaking geproclameerd zijn met al de noodlottige gevolgen van dien als daar zijn armoede en ontbering in de gezinnen der kweekelingen, ontvolkte scholen, vergaderingen in d'Geelvink, hong-reptochten, bloedige besettingen, aanvallen op onderkruipers en vonnissen der klassejustitie.

Ten slotte werd met algemeene stemmen een motie aangenomen, waarin gezien en geoordeeld, verontwaardigd en veracht, de haarlemsche onderwijzers aan de publieke minachting wordt prijsgegeven en den kweekelingen het slijpen van puntjes aan plooien wel, aan griffels niet wordt toegestaan.

Een vraag.

Je hebt dus drie vrouwen gehad? En—wie was de beste?

Zonderlinge vraag! Bijt eens in drie zure appels en zeg me dan, welke de zoetste is!

Scheepvaart.

De »Sindoro« is 6 dezer te Marseille en de »Solo« (extraboot) 9 dezer te Sabang aangekomen.

Passagiers.

Met het stoomschip G.-G. 's Jacob vertrokken van Priok naar T. Batong, Benkoelen en Padang: dr. S. H. de Granada, A. Lott, H. Reitzke, A. Schäfer, Tan echtg. en twee kinderen, C. Toat, J. F. Gerson, Ali Ahmad en dekpassagiers.

Per stoomschip van Riemsdijk vertrokken naar Semarang, Soerabaja en Molukken: Hyman, van Bers, hr. en mevr. Zeverijns, mr. Louden, jhr. W. C. J. Verschuyl, A. W. R. de Jong, J. van Weelden en echtg., hr. en mevr. Bruinier, A. Bruinier, familie Philippus, jap. vrouw Osa, benevens dekpassagiers.

Per stoomschip Willis, kapt. M. van der Putte, vertrokken naar Marseille en Nederland: H.J.G.

Janessen van Raay, B. M. A. Carp, J. P. Boissvain, mej. N. van Blokhuisen, P. Berendsen, mej. H. Berendsen, ass.-res. van Aojer A.H.H. S. Hermens, W. Schulz, A. C. Grin, V. W. R. C. Schikora, J. A. de Weerd, P. Ringeling benevens H. M. troepen. Te Padang embarkeeren: pres. v. d. raad van justitie te Padang mr. A. F. Lens met echtgenoots.

Naar Padang vertrokken: off. van gezondheid tweede klasse k.n. marine L. J. Buller, mevr. J. E. van Warmelo geb. Grondys, mej. D. Ybems, van Warmelo, W.C.C.H. Otten, J.R. Egelhard.

Per stoomschip Koningin Wilhelmina, gez. J. R. Brouwers, vertrokken van Amsterdam naar Batavia: M. C. Maas, A. S. M. D. Prins, F. F. Verlat, F. de Boer en echtg., C. Priebé, J. de Vos, T. P. Schattenburg, mevr. A. W. Stokhuyzen en kind, A. Groenendijk en echtg., Rolvink met echtg. en kind, W. J. P. Baas en echtg., Hagers, De Groot, Kampers, Kottens, J. v. Eck, A. Slotman, L. Henschel, H. C. Kerkhoff, De Vries, Geelhuyzen, M. yer en echtg., G. J. Leurs en echtg., Van den Boogaard en echtg., Th. Wetzels en kind, J. M. Cremer, benevens een detachement der koloniale reserve. Naar Belawan-Deli: E. V. H. Jans. Naar Sabang: mevr. Morbeck—Bantz. Van Southampton naar Samarang: mevr. Z. M. Woldringh en 2 kinderen. Van Genoa vertrokken: W. M. Geill en echtg., G. Leers, mej. P. A. Kruij, mevr. B. Kruijs en kind, P. C. Calenfelds, J. A. Krays, W. F. Hofstede, P. Post Uiterweer, mevr. C. F. de Vos, mej. A. E. C. de Vos, mej. C. J. L. de Vos, W. Obben, mevr. Maas en dochter D. J. F. van Es, G. Pol en echtgenoots, F. de Wilde, mevr. A. Keller van Hoorn, C. Janssen. Naar Port-Said: David D. Golubzow.

Naar Sabang: J. C. Brasser. Naar Deli: C. J. Hasselman. Van Port-Said naar Batavia: E. van der Schalk met echtgenoots en kind.

MUZIEK-UITVOERING IN »CONCORDIA«.

(Donderdag 12 December).

1. Maritima-ouverture. . . Wallace.
2. Danse des heures. . . Ponschielli.
3. Au Pays des Csardas. . . Caffot.
4. L'Africaine potpourri. . . Meyerbeer.

Pause.

5. La Tosca fantasia. . . Puccini.
6. a. Coeur brisé-melodie
b. La reponse du berger à la bergère. . . Gillet.

* Eerste Uitvoering.

KERK.

Protestante Gemeente te Bandoeng.
Zondag, 15 December, godsdienstoefening des morgens 9 uur.

OFFICIEEL.

(Voor een groot deel reeds onder de telegrammen vermeld).

Civiel departement.

Ontslagen:

Uit 's lands dienst, de ambtenaar op wachtgeld dr. Ch. Swaving, laatstelijk controleur bij het bin-

neulandsch bestuur op de bezittingen buiten Java en Madoera à la suite, gesteld ter beschikking van den resident van Banka en Onderhoorigheden om te worden belast met de waarneming der betrekking van administrateur der tinnijnen in dat gewest. Bij den post- en telegraafdienst.

Overgeplaatst:

Van Weltevreden naar Batavia, de commies der derde klasse E. Lafontaine; van het hoofdbureau te Batavia naar Weltevreden, de tijdelijk commies der derde klasse G. E. van Hüten.

Bij het openbaar europeesch lager onderwijs.

Benoemd:

Tot onderwijzer der 3e klasse en tijdelijk geplaatst aan de school te Tjandjoer (Preanger Regentschappen), G. A. Willems, daartoe gesteld ter beschikking van den gouverneur-generaal.

Inlandsch bestuur.

Bepaald:

Dat het aan den wed. van Tjiboulang regentschap Tjandjoer mas Karta di Nata verleend ontslag uit 's lands dienst moet worden beschouwd als te zijn verleend eervol.

Militair Departement.

Ingetrokken:

De overplaatsing bij het dertiende bataljon, van den tweeden luitenant bij het tiende bataljon W. H. de Blaw.

Overgeplaatst:

Bij het dertiende bataljon te Soerabaja, de eerste luitenant bij het derde depotbataljon J. W. Brees;

Bij het zevende bataljon te Magelang, de eerste luitenant bij het garnizoensbataljon der Wester afdeeling van Borneo te Singkawang J. Kouwenaar; Bij het elfde bataljon te Meester Cornelis de eerste luitenant bij het garnizoensbataljons der Westerafdeeling van Borneo te Bengkajang J. P. van der Ploeg;

Bij het garnizoensbataljon der Westerafdeeling van Borneo de tweede luitenant bij het tiende bataljon E. K. A. de Neve;

Bij de troepenmacht van Sumatra's Westkust ter nadere indeeling, de onderluitenant bij het derde bataljon gevacueerd naar Padang en ter nadere indeeling overgeplaatst bij het subistentekader aldaar W. A. Schaap, algemeen stam boek no. 28955.

Van Soerakarta naar Batavia op het bureau van den gewestelijken intendant, de 2e luitenant kwartiermeester J. J. van den Berge.

Hersteld:

In activiteit en ingedeeld te Soerakarta als kwartiermeester van het garnizoen, de 1e luitenant kwartiermeester op nonactiviteit H. J. N. J. Schotborgh.

Marine Departement.

Belast:

Met de waarneming der betrekking van tijdelijk gezagvoerder van het stoomschip Barito, de ambtenaar op nonactiviteit P. C. van Keesveld.

Gedetacheerd:

Aan boord van het stoomschip Barito, de eerste machinist D. Kuitert en de leerlingmachinist W. Koot.

TELEGRAMMEN.

Benoemingen.

BUITENZORG, 11 December.

Ontslagen, op zijn verzoek, eervol uit 's lands dienst, met ultimo November, de op 1e kl. van de S. S. op Java, Bourgingnon en met drie Januari, de commies op het residentie-kantoor van Manado, Paulus Verborg. Ingetrokken, het aan den eersten stuur-

man der gouvernements marine, Tissot van Patet verleend eenjarig verlof wegens langdurigen dienst, en is hij tevens weder benoemd in die betrekking.

Effectenmarkt.

BATAVIA, 11 December.

	Lgst.	Hgst.	Vr.	Aang.
Java-Bank.	—	—	187 1/2	190
Certificaten.	164	164 1/2	164	165
Kol. Bank.	89	89	89	90
Prof. Idem.	95	95	95 1/2	—
Handelsbank.	126	126	126 1/2	126 1/2
Claims Idem.	—	—	10	25
Eseempte.	127 1/2	127 1/2	128	128 1/2
Internationale.	—	—	133 1/2	140
Ond. Hulp.	75	75	75	80
Nederland.	144	144	144	146
Rett. Lloyd.	120 1/2	120 1/2	120 1/2	121
Paketsvaart.	—	—	144	145
Gandasari.	177 1/2	180	175	185
Nanggoeng.	160	160	—	—
2e Kol. Zee.	60	60	—	—
Tegalveer.	—	—	169	—
Singapore Ya.	—	—	—	105
Palest.	—	—	18	21
Prof. Idem.	52 1/2	52 1/2	52 1/2	54
Totek.	117 1/2	118	117 1/2	120
Redj. Lebong.	—	—	825	832 1/2
Ketahoen.	—	—	192	195
Gew. Idem.	185	187	185	187 1/2
Simax.	297 1/2	297 1/2	295	300
Empalai.	—	—	27 1/2	30
Behé.	—	—	17 1/2	29
Sintoesoe.	—	—	30	40

Marine-Begroeting.

's-GRAVENHAGE, 10 December.

De Tweede Kamer heeft de marine-begroeting aangenomen met instandhouding van het korps mariniers, dat eventueel zal zijn aan te wenden voor de kustverdediging.

Engeland en Duitschland.

LONDON, 10 December.

Minister John Buras verklaarde in een rede te Londen, dat de engelsche betrekkingen tot Duitschland r66 goed zijn, dat daarmede den onverstonden onheilzichten, die er op uit zijn, tweedracht te zaaien, de mond gesnoerd is.

Opvoer.

BLOEMFONTEIN, 10 December.

Vijfhonderd inlandsehe mijnwerkers zijn te Voraped, Oranje Rivier Kolonie, in opstand gekomen.

Zij vernielden alles wat zij vernielden konden en trekken nu op naar Kroomstad.

Alle beschikbare politie is van hier op de bende afgezonden.

ECZEMA EN AAMBEIEN.

Een zekere manier deze te genezen.

Eczema (prikkelende huidaitslag) heeft een branderig prikkelend karakter. Zij veroorzaakt ontstekingen in veel gevallen scheidt de huid een zoutachtig, onaangenaam riekend vocht af. Foster's Zalf maakt dit vocht onschadelijk, verzacht de oppervlakte van de huid en doet de prikkeling ophouden. Foster's Zalf geneest de ergste gevallen van Eczema en elke jeukende huidziekte. Aambeien, hetzij ze inwendig, uitwendig of bloedend zijn, kunnen door Foster's Zalf genezen worden. Aambeien is een verschrikkelijke kwaal en het gebrek aan slaap, dat zij veroorzaken, brengt den lijder dikwijls in een zeer zwakken en gevaarlijken toestand. Bij het eerste teken dient men Foster's Zalf toe te passen en verlichting komt dadelijk en zeker. Deze zalf zal nimmer te leurenstellen, maar de gebruiksaanwijzing moet nauwkeurig opgevolgd worden. De reden waarom Foster's Zalf nooit in gebreke blijft elke huidziekte, doch speciaal eczema en aambeien te genezen, vindt zijn oorzaak daarin, dat deze zalf de ontstoken oppervlakte van de huid geneest, de prikkelende vergiften, welke zich onder de huid bevinden, daaraan onttrekt, en zodoende de oorzaak der kwaal geneest. Foster's Zalf verzacht elke prikkeling en juiking der huid en alle huidziekten — roos, aambeien, eczema, schurft en puisten. De eerste aanwending geeft gewoonlijk reeds verlichting en over het algemeen is één doos voldoende om een blijvende genezing te bekomen. Verzekert U dat ge de echte Foster's Zalf bekamt. Wij waarschuwen tegen namaak en maken koopers er op attent, dat op iedere doos de handteekening van James Foster voorkomt. Foster's Zalf is verkrijgbaar in alle apotheken à F. 2.— per doos of zes dozen voor F. 11.— en bij de Firma Rathkamp & Co. te Batavia, Soerabaya, Medan (Deli), Bandoeng of Macassar.

Societeit „Concordia“.

Muziekuitvoering Zaterdag 14 Dec. in den vooravond, inplaats van in den na-avond.

Namens het Bestuur,

1544 DE SECRETARIS.

Societeit „Concordia“.

Woensdag 25 December, KERSTFEEST VOOR KINDEREN. Opening der zaal te 7 uur.

Namens het Bestuur,

1543 DE SECRETARIS.

Naamlooze Vennootschap Nieuw Bandoengs Vendu-, Verhuur-, Commissie en Expeditiekantoor Filiaal te Tjilmahl.

Houdt zich beleefd aanbevolen tot het houden van vendutiën, zowel te Bandoeng als in omstreken.

Eens in de maand Commissie-vendutie in het ruime lokaal.

Na afloop der vendutie 's middags ten 1/2 5 ure uitbetaling van het rendement.

27a De Directeur J. W. WIJS.

Tegen 1 Jan. of Febr. a.s. zoekt een dame een paviljoentje, (omtrek Merdika). Tevens prijsopgave gevraagd voor kost en inwoning bij een familie in die buurt.
Br. fr. a/h. B. v. d. Blad. 1546

Zoeven ontvangen:

Dr. A. KUIJPER. Om de oude wereldzee 2 dln. in 1 prachtband.
Ingeborg Maria Sick Miezi.
J. STINDE. De Buehholzen 2 dln. compleet in 8 dln.

G. KOLFF & Co., Bandoeng.

BRIEVENWEGERS

van f 0.85 tot f 10.—

G. KOLFF & Co., Bandoeng.

WILT U GELD BESPAREN.

Koop dan onze eerste klas naaimachines.

f 5.- in eens f 2.50 per md.

Het spaart U twee maal het geld uit dat U maandelijks voor naaiwerk betaalt. Indien U geen tijd hebt onze toko met een bezoek te vereeren, zijn wij gaarne bereid U een machine op zicht te zenden.

Waarom ontmoet U zoo vele personen die U vertellen. »Ik heb mijn Singer machine reeds 30 jaar«.

Omdat onze machines van het beste materiaal gemaakt zijn, door de kundigste werkliden en op de meeste praktische wijze.

Elegant van model en eenvoudig van constructie.

SINGER SEWING MACHINE CO., 1270 tegenover het Postkantoor.

Onze Schrijfmap Vloeikalender

VOOR HET JAAR 1908 IS GEREED.

Prijs f 2.50.

G. KOLFF & Co., Bandoeng.

Jongensboeken

EN

Meisjesboeken,

G. KOLFF & Co., Bandoeng.

Kalenders 1908.

Onze kalenders zijn aangekomen, w.o. aquarelkalenders.

G. KOLFF en Co., Bandoeng.

Advertentiën.

ONDERTROUWD: JEANNETTE C. SMITS

EN

A. L. W. BRANTZ.

Huwelijksvoltrekking 28 December 1907. Receptie in den voor-avond ten huize van de bruid.

BANDONG, 11 December 1907. 1542

Vendutie te Bandoeng,

wegens vertrek,
op Donderdag, 12 December 1907,

DOOR

BRUINING & Co.

ten huize van den WelEd. heer

G. A. L. KALTOFEN,

Opzichter 2 kl. B. O. W.
alhier, Kebon Kawoeng, a/d. weg achter de
werkpl. S. S.,

van ZEd's. complete **INBOEDEL**,
benevens palmen, rozen enz. 2 basterd europ.
koeien met kalveren, ganzen, leg- en slacht-
kippen, 1 kooi met dwerg hert, 1 bendy-
paard, hengst, muiscvaal ± 5 jaar oud
(basterd Batak) enz. enz.

Te bezichtigen: 's morgens voor de
vendutie. 1529

COMMISSIE-VENDUTIE

in de vendulocalen van 1536

BRUINING & Co.,

Zaterdag 21 December 1907.

Vendutie te Bandoeng,

op Dinsdag 17 December 1907,
ten huize van den WelEd. Geatr. Heer

R. A. MAURENBRECHER,

Gep. Assistent-Resident,

Piet-rs-park,

van ZEd. **INBOEDEL**,
w. o.: Een zeer mooie Pendule. Het Denk-
mal "Germania".

Een bureau Ministre, Chineesche pullen.
Een melkgevende Koe (8 flesschen) met stier-
kalf (2 md.)

Een goede tantw-gen. Een tentmylord.
Een mak rijpaard ± 6 jaar. Een Heeren-
en Dameszadel.

Prachtige planten. Tecomajamsonoiden (klim-
pent) Congea Tomentosa.
Memento Mori-Amkerstia.

Zie verder strooibiljet.
Kijkavond. Maandag 16 December tusschen
5 1/2 — 7 1/2 uur.

Met Commissiën belasten zich gratis
de Venduouders,
1534

Mij t/v. d/z. v/h. J. R. DE VRIE & Co.

Een jongmensch, sterk en gezond 20
jaar oud, een 3 jarige
H. B. S. doorloopen hebbende, zoekt plaatsing
als **Volontair** op een v/d. ondernemingen.

Brieven onder No. d-zer bureau Preanger
Bode. 1539

Te koop Friessche Stamboek stier **Jacob**
3 1/2 jaar oud, drie maal bekroond
en 8 zwaar bezette koeien, gegarandeerd goede
melkgeefsters. Te bezicht gen **Friessche**
Hoeve Gadobangkong. 1505

Te huur à f 50.--

(ook te koop).

„VILLA JOSEPHINE”,

gelegen even buiten Tjimahi bij paal 6 aan
den grooten postweg Bandoeng-Tjandjoer
voorzien van mooie tegelvloer, ruime lichte
kamers, uitstekende bijgebouwen met paviljoen,
stroomend water en ruim erf.

Te bevragen bij Ch. J. G. WITBOLS
FEUGEN, Merdika Bandoeng. 1527

P. HEIJBLUM.

Belast zich gaerne met het innemen van **RE-**
KENINGEN en **PRETENTIEN.** 695

Kalkbranderij „TIKARAH”

Tasikmalaja.

Beste hydraulische metselkalk à f 4.50 per
M³. franco station Tasikmalaja.

293 Directeur H. W. BAKKER.

D. J. der KINDEREN,

Kantoor: **Kali-Besar — Batavia**
naast de Handels-Vereeniging.

Telegram-Adres „DEKA”.

MAKELAAR in PRODUCTEN, WISSELS,
EFFECTEN en VASTE GOEDEREN.

Belast zich met den In- en Verkoop van
Producten, Wissels, Huizen, Indische zoowel
als Europeesche Fondsen, het sluiten van Be-
leeningen en het bezorgen van Assurantie
(Brand-, Zee en Levensverzekering) en Hy-
potheeken. Alles op de hier ter stede gebrui-
kelijke voorwaarden.

Termijntransactiën in mijnwaar-
den worden uitgesloten.

Ontvangt telegrafisch 578

Amsterdamsche Koersnoteeringen.

Boengkil Katjang,

7% gegarand. Stikstofgehalte.

Zwavelzure Ammonia.

Boengkil Kalikie.

VLEERMUIZENMEST.

GROOTEN VOORRAAD BIJ

84b **CHAMOT & WILSON.**

JE WARE ADRES

voor **Sigaren en Sigaretten**

is van **OUDS** het

Ned. Ind. Sigaren Magazijn

E. Dunlop & Co.,

BANDOENG.

Zoo juist ontvangen:

Prachtige Vlijgen

(ult de mat) nieuwe oogst per pond à f 1.—

Groote dessert hazelnoten

(nieuwe oogst) per pond à f 0.75.

Heel spoedig worden ook de kastanjes (nieuwe oogst) verwacht.

Kuijl & Versteeg.

De FACTORY

der Nederlandsche

Handel-Maatschappij

te **Batavia**, haar Bijkantoor te **Wetvreden** en de Agenten en Sub-
Agenten der Nederlandsche Handel-Maatschappij in **Nederlandsch-**
Indië

nemen van af heden

gelden in deposito tegen rentevergoeding van

4 pCt. 's jaars met een opzeggingstermijn van 12 maanden

3 1/2 „ „ „ „ „ „ „ 8 „

3 „ „ „ „ „ „ „ 4 „

Batavia, 9 Augustus 1907.

1079

MAISON W. BRAS.

ONTVING:

Prachtige Gruyère kaas.

Limburgsche kaas.

Astrachan Caviar in flacons en blik.

Anchois roulées.

Geroookt gesneden Zalm.

Sla-olie.

Hors d'oeuvres Cyramo.

Olives farcies.

Prachtige kreeft in blik.

Brabantsche Sardellen (ansjovis in flacons).

Geroookt Vleesch Machinaal gesneden.

Diverse Ontbijtblikje.

Weder versch gebakken:

Bras' Honing Ontbijtkoek.

Deze Ontbijt- en Sucadekoek overtreft alle hier geïmporteerde soorten. Overheerlijk
van smaak terwijl ze de eigenschap bezit lang versch te blijven.

58

BELEEFD AANBEVOLEN.

Gevraagd tegen 1 Januari of eerder

een dame voor de huishouding tevens bekend met de keuken vooral rijsttafel (extern).

MAISON W. BRAS, Bandoeng.

Algemeene Maatschappij
van Levensverzekering en Lijfrente
TE AMSTERDAM.

Hoofdagentschap voor Nederlandsch Oost-Indië te SOERABAJA,
gevestigd in het gebouw der Maatschappij aan de Willemskade.

Volteekend Maatschappelijk Kapitaal	1,000,000.—
Verzekerd Kapitaal	141,694,403.06
Verzekerde Rente	2,964,361.53
Ontvangsten in 1905	11,234,598.04
Reserven op 31 December 1905	44,121,926.06

1147

WIJNHANDEL

J. J. MISPELBLOM BEIJER EN ZON,

ZUTPHEN.

Opgericht anno 1748.

De oudste en voornaamste Wijnhandel in Nederland.

BAS MEDOC per 48 fl. f 31.— per 24 fl. f 16.— per 12 fl. f 8.25

FRONSAC „ 48 „ „ 33.— „ 24 „ „ 17.— „ 12 „ „ 8.75

CANTENAC „ 48 „ „ 35.— „ 24 „ „ 18.— „ 12 „ „ 9.25

De wijnen der firma MISPELBLOM BEIJER zijn de beste in Ned. Indië, van-
daar dan ook dat de militaire Sociëit Concordia te Wetvreden (de grootste en
voornaamste club in Indië) reeds sedert meer dan 15 jaar steeds haar wijnen bij onze
firma betreft.

De Hoofdvertegenwoordigers voor Indië,

VAN DEUTEKOM & WAAL,

BRAGAWEG, BANDOENG.

1530

TELEFOON No. 286.

DE GROENLANDERS.

In onze tijd van Noordpooltochten, mogen de Eskimo's zich in een bijzondere belangstelling verheugen. Uit onze vroege schooljaren herinneren wij ons allen de atlasplaatjes, waardoor wij voor het eerst hun uiterlijk leerden kennen. Onze gedachten brengen onmiddellijk tranen en rendieren met hen in verbinding; maar uitgebreid is onze kennis niet van het geestesleven van dit volkje, dat werkelijk meer merkwaardig heeft, dan dat zij dichter bij de pool wonen dan de meesten onder ons ooit zullen komen.

In Denemarken heeft men in 't bijzonder belangstelling voor hen, schrijft men aan de „N. R. Ct.“ Het reusachtige groenlandse gebied is immers een deensche kolonie. Daarom wordt daar veel gedaan aan taal- en volkenkundige onderzoekingen onder de bewoners van Groenland.

Een der verdienstelijke Denen in dit opzicht is William Thalbitzer, die geruimen tijd daar in lande doorgebracht heeft, eerst in 1900—1901 in West Groenland, later, met zijn jonge vrouw, in 1905—1906, in Oost Groenland. Meermalen heeft men dezen jongen geleerde van zijn lierelingsstudie hooren vertellen, en wat hij dan verhaalde lijkt belangwekkend genoeg om er het een en ander uit mede te deelen. Het liefst vertelde hij van zijn verblijf in Oost Groenland, in Angmagssalik (uitgesproken Ammassalik), waar de inwoners eerst sedert 1885 met Europeanen in aanraking gekomen zijn, en hun oude Eskimo-beschaving betrekkelijk het zuiverst bewaard hebben. De West Groenlanders zijn veel langer „gecultiveerd“, en hebben door hun aanraking met Europeanen niet alleen kennis, maar ook ongezonden en in heiligen graad tuberculose en huidziekten overgenomen; van deze laatste hebben zij echter ook aan hun oostelijke ragenooten overgedragen.

Het is een vroolijk en schrauder volkje, die bewoners van Angmagssalik. Zij zijn levendig als Fransen. Een groote voorliefde hebben zij voor al wat nieuw is, en ook zij doen erg hun best de Europeanen na te volgen. Een zendeling is onder hen werkzaam, en die heeft het zeer gemakkelijk; hij behoeft de Eskimo's maar te ontbieden en dan komen zij graag, om zich te laten onderwijzen en vervolgens den doop te ontvangen. Want dan staan zij zooveel dichter bij de Europeanen. Zij vinden het buitensporig deftig als zij bij den doop namen krijgen als Josef, Elina, Lars, Daniel enz., en geven daar gaarne hun oude namen als Umerinneq, Ukuttieq, Kakkajik, Nappartuko enz., die zij maar plomp en onderwetsch vinden, voor op. Maar het Christendom zit niet diep bij hen. Op zee, in hun kajaks, mompelen zij nog de oude tooverformulieren. Hun oude natuurvoorstellingen kunnen zij natuurlijk niet zoo gemakkelijk loslaten, en bij het eerste geslacht Christenen zijn die zonderling vermengd met voorstellingen van hemel en hel. Onder elkander houden de nieuwe Christenen nog lange debatten over oude theologische kwesties; de bewoner der man, de gever van regen enz., zijn niet verdwenen voor hen; slechts is de God der Europeanen in hun Godenwereld opgenomen; maar dan ook als verwerfde de machtigste der Goden. Ware dat niet zoo, dan zouden de Europeanen niet zoo machtig zijn. Hij weent weer in een ander gebied dan de overige Goden en kan groote dingen doen. Een Eskimo vertelde Thalbitzer dat hij zich zou laten doopen. De zendeling had verteld, dat hij van het kwade (natuurlijk: zonde) bevrijden kon. En nu was 's mans vrouw met het kwade (borstziekte) behept, en dat zou overgaan als zij gedoopt werd, meende hij. Een ander dacht dat de narde wel gauw in stukken zou gaan, en dat kon hij alleen overleven als hij Christen werd. Deze redenen mogen nu wel niet heel zuiver zijn, het moet gezegd worden dat zij veel voor hun nieuwe geloof over hebben. Zij zijn genooddacht zich, zeker voor langere tijd, in de nabijheid der nedersetting te venten, en dat staat voor een Groenlander bijna gelijk met economischen ondergang. Want de jachtgelegenheid is daar veel slechter dan in de minder bewoonde streken. En de rijkdom van den Oost-Groenlander is zijn voorraad levensmiddelen, zijn huis en zijn boot. Verdere hante bezitten zij niet.

Hun ergste bezwaar tegen den doop is wel, dat zij, als zij twee vrouwen hebben, er een van moeten opgeven. Hun huwelijksopvattingen zijn nog al afwijkend van de onze. Gaat een man op reis, en zijn vrouw is niet instaat om de reis mee te maken, dan kan hij voor dien tijd ruilen met een buurman, wiens vrouw in beteren staat is. Ieder jaar heeft, of liever had er een groot feest plaats, en bij die gelegenheid werd er niet opgeteld met welke vrouw men feest houdt. Toch stollen vrouwen er een eer in, als zij hun leven lang maar een man gehad hebben; die feestten tellen hier echter niet bij mee.

De toestand is overigens zeer goed voor de vrouw; zij is vroolijk en tevreden, wordt zeer goed behandeld; en waar twee vrouwen zijn, leven deze in den regel als goede vriendinnen, zoals alle Eskimo's zacht tegenover elkander zijn.

Vroeger speelde de priester de Angak een groote rol in het leven der Eskimo's. Van een overig priester verwachtte men, gedurende den winter, iederen avond een dienst, als de jagers thuisgekomen waren. Hij riep de geesten der gestorvenen op, liet ze spreken met hun eigen stem, en raad geven, in de heilige taal, die de Angak alleen goed verstond. Niet ieder was geschikt voor priester. Men moest er aanleg voor hebben, en een langen studietijd, soms zes jaar en langer, doormaken. De Angak was ook arts. Hij moest voor alles raad weten; niet alleen bij ziekte, maar ook bij slechte vangst, of wanneer ongunstig weer de jacht verhinderde, was hij de man van wien men hulp verwachtte. Maar nu is zijn invloed voorbij, de zendeling is in zijn plaats gekomen, de dienaar van een machtiger God, die in de hemellanden woont. Het deensche bestuur heeft hiervoor zorg gedragen: het heeft echter niets gedaan om den Angak in zijn medische werkzaamheid te vervangen, en dat vindt Thalbitzer minder verantwoordelijk. Er schijnt hier nu verbetering in te komen. Men zoekt iemand; maar het zal misschien niet gemakkelijk zijn er een geschikt persoon voor te vinden.

De assimilatiezucht der Eskimo's heeft hen er toe gebracht, naar europeesch voorbeeld, hun lang haar af te knippen. Een gevolg is natuurlijk dat zij, die niet daaraan gewoon zijn, 's winters kou vatten. Erger nog is het voor vrouwen. Zij offeren aan de mode door hun peizen af te schaffen, en in wollen of katoenen stoffen rond te loopen, liefst in al lerlei lichte kleuren. Die lichtheid der kleuren is op den duur maar betrekkelijk; de dames zijn ver van zindelijk, evenals hun woning. Zij trekken hun pakje nooit uit, zoodat het al spoedig onbeschrijfelijk vuil is. In het oude verleden, dan wordt er een nieuw aangeschaft en over het oude aangetrokken, zoodat sommige vrouwen met meerdere lagen „cultuur“ rondloopen.

Een der grootste zegeningen der beschaving is naar hun meening tabak. Die kan hun niet te waar te zijn. Zij rooken en pruiemen. Op zwaar pruiemen zijn zij zoo versot, dat zij na het rooken soms hun pijpen uitschrijven om den inhoud op deze wijze te gebruiken. Een verkeerd gevolg hiervan is, dat er veel in de woningen gespuwd wordt, wat de uitbreiding van borstziekten bevordert. De vrouwen zijn dol op snuff. Zij bergen zonder blikken of blozen een voorraad daarvan in hun reukdepartement zoo groot, dat die voor een gewoon mensch de onangenaamste gevolgen zou hebben.

De regering laat slechts den verkoop van een beperkt getal artikelen toe. Verboden is de verhandeling van bread, suiker, koffie, thee. Vroeger waren ook gratten en erwten verboden, maar sedert een hongersnood laat de regering die toe. In West Groenland heeft men gezien welke verkeerde gevolgen de onbeperkte invoerrijheid voor de bevolking heeft. Maar Thalbitzer meent dat men geen gelukkige keus gedaan heeft, door die menschen allerlei gezonde dingen te onthouden, en hen te overvoeren met de swaarte tabak. Van onberekenbaar voordeel is voor hen echter de invoer van sneeuw-schoenen, die hun onbekend waren, geweest. Een dikke sneeuwlaag kon tijdenlang de jacht verhinderen en gebrek veroorzaken. Nu bestaat dit bezwaar niet meer.

Het is te betreuren dat de invoering van het Christendom, zooals ook elders gebeurd is, noodlottig is geweest voor den nationalen zang. Zij waren eens zoo rijk aan liederen! En een groote rol speelde bij hun feesten de trom. Met een ware vreugde konden zij dit instrument, onder het zingen van hun zangen, slaan. In ieder huis vond men vroeger verscheiden trommen; nu worden zij zeldzaam. Een man gebruikte ze niet alleen bij feesten, ook bij processen speelden ze een rol. Met tromslag en gezang werd de strijd tuschen de partijen gereerd. Jaren lang kon dit aanhouden. Tot een eigenlijke beslissing kwam het bijna nooit, maar de toehoorders spraken door hun bijval een soort van volksoordeel uit. De strijdende partijen dichtten smaad-liederen op elkaar, en die werden van geslacht tot geslacht overgeleverd. Na den dood der strijdenden werden deze liederen in de „litteratuur“ opgenomen, en zong men ze in zijn huis bij de trom, enkel voor genoege, zonder vijaadige bedoeling. In hun heele leven was het gezang een gewichtig ding. 's Avonds, tegen dat de jagers thuis kwamen, luisterden de kinderen in de verte naar hun bij gezang, daardoor wisten zij wat de vangst was. Het een lieder beduidde een walrus, een ander een zeehond, een derde een beer, enz. Trokken zij gezamenlijk op, dan werden er in de booten beurtzangen gezongen, de eene boot antwoordde de andere. En wanneer de vrouwen uit waren om besen te zoeken, klonk hun gezang van dal tot dal. Maar in de laatste jaren is het verstoemd in de buurt der nedersettingen. Want het geloof heeft ingang gevonden, dat het zingen van deze oude Eskimo-liederen een verkeerd, heidensch gebruik is en dat, als de geestelijke het hoort, de zangers met zijn toorn in deze wereld, en met de hel hiernaans gestraft zullen worden. Als zij gezamenlijk naar de jachtvelden trekken, en daar, ver van kerk en nedersetting, hun legers opslaan, dan wagen zij het er nog op. Maar de oude zangen zijn zeker aan het uitsterven, en het is wel op het uiterste ogenblik, dat Thalbitzer zoo gelukkig was er een aantal van op te teekenen, deels met behulp van de fonograaf. Zij zijn wel heel wonderlijk voor onze ooren, deze sentonigzangerige liederen. Een wonderlijker nog dan de muziek is de zeer grillige inhoud, vooral der komische

liederen, die met geen andere volksoepie te vergelijken is.

WORDEN GEVRAAGD:

In een klein gezin een flinke, ontwikkelde jufvrouw, liefst hollandsche en niet te jong, tot hulp in de huishouding en in staat desnoods de leiding op zich te nemen. Goede aanbevelingen gewenscht. „Java-Bode“, no. 5137.

Voor een klein gezin (heer en dame) in de bin-nenlanden, een eenvoudige meisje of weduwe zonder kinderen, boven 25 jaar, voor het koken van rijstafel en naaiwerk. Zindelijkheid vereischte. Brieven met getuigschriften en opgave van salaris. „Java-Bode“, no. 5141.

Een degelijk meisje (of weduwe) met verstand koken en naaiwerk voor assistentie huishouding klein gezin. Salaris f 25.— 's maands. „Bat. Nbl.“, no. 111.

Een beschaafde jonge dame voor import-firma Semarang. Vereischten: kennis Ital. Boekk. nette hand. Salaris naar bekwaamheid. Sollicitaties „Loc.“ letter, „B. J. D.“

Voor huishouding en toezicht op kost-kinderen een flinke beschaafde dame om onmiddellijk in dienst te treden bij de familie Campen, Semarang. Koken geen special vereischte. Beginsalaris f 25.— 's maands alles vrij. Sollicitaties onder overlegging getuigschriften en of opgave adressen informaties.

Door een import-firma een boekhouder. „Loc.“, motto „Import.“

Voor de a. f. „Padjarakan“ een geroutineerd boekhouder. Condities overeen te komen. Brieven en copie certificaten te adresseren aan den „Administrateur.“ Persoonlijke sollicitatie onnoodig.

Voor de onderneming „Pasir Awie“ een fabrieks-employé bekend met de seendaneesche taal en theeberijding, terwijl eenige kennis van machinerien en van boekhouding tot aanbeveling strekt. Sollicitaties met copien van getuigschriften te richten tot den „Directeur te Tjibadak, A. R. W. Kerkhoven.“

Voor de onderneming „Seregedoeg“, een tuin-employé voor de rietcultuur. Zieh schriftelijk (niet persoonlijk) te wenden tot den „Administrateur.“

Op een fabriekskantoor een jeugmenschen, goed kunnende rekenen en een duidelijke hand schrijven. „Java-Bode“, no. 5147.

Brieven te zenden aan de bij elke opgave ver-melde adressen.)

VAN HEINDE EN VER.

Electrisch overgebrachte foto's.

Professor Körn, uit München, hield te Londen, in een druk bezochte vergadering, een lezing over de telegrafische overbrenging van fotografieën, een procédé, dat naar men weet, door dezen Duitschen hoogleraar veel verbeterd werd.

Eerst kort voor den aanvang der bijeenkomst gaf de franche regering haar toestemming voor het gebruik van den telefoonkabel Parijs—Londen. Door de sterkere isolering zijn telefoonkabels voor de overbrenging beter geschikt dan telegraaflijnen. Gedurende en na de lezing hadden verscheidene electrische overbrengingen van foto's uit Parijs plaats. De resultaten waren over het geheel genomen zeer bevredigend. Professor Körn hoopt het binnenkort soever te brengen, dat bij gebruikmaking van den telefoonkabel Londen—Parijs en Parijs—Londen, foto's van Engeland's hoofdstad naar Berlijn en omgekeerd getelegrafeerd worden, zonder dat in Parijs een tweede opname noodig is en de foto's daar toch ook gebruikt kunnen worden.

Op de pooten neer.

In een Duitsch wetenschappelijk tijdschrift verklaart een onderzoeker hoe het komt dat een kat, die valt, steeds op haar pooten terecht komt. Hij bend een touwtje aan elken poot van een kat, vatte de touwtjes samen in de hand en liet toen de kat, die aldus met den kop omlang hing, vallen. Hij zag hoe het dier onder het vallen met de staart snel een cirkel beschreef, daarbij zich zelf omkeerde en dus op de pooten neerkwam. Om dit nader te onderzoeken maakte hij van bordpapier een cylinder, met 4 pooten en een staart, welke laatste hij in een cirkel omhoog en in den cylinder vastzette. Toen deed hij met deze kunstkat als met de echte en zorgde tevens dat hij het loslaten ook de veer opspiong, zoodat de staart een cirkel kon beschrijven. En inderdaad keerde toen ook dat bordpapier stuk onder het vallen zich om en kwam op de pooten neer.

Onbetrouwbaarheid van Schriftkundigen.

Zoals bekend is spelen schriftkundigen in sommige processen — b.v. het Dr-yfus-proces — een beslissende rol door hun onder eede afgelegde verklaringen.

Onlangs echter is in Duitschland een fabrikant, die op zulk een verklaring veroordeeld was, vrijgesproken door de volhardende pogingen van zijn vrouw, om de onwaarheid van de deskundige getuigenissen aan te toonen.

Beklaagd van beleediging en benadeeling van een concurrent door het doen van valsche bestellingen, werd de fabrikant door de rechtbank in eersten aanleg te Berlijn tot vier maanden gevangenisstraf veroordeeld, omdat twee schriftkundigen die in deze zaak geschreven brieven van hem afkomstig verklaarden.

Zijn vrouw, die wist dat dit vonnis onrechtvaardig was, bewees op de volgende wijze afdoend dat de kennis der graphologen niet betrouwbaar was.

Zij begaf zich daartoe naar een hunner met een brief van haar man en een van een geheel vreemde, met de vraag te onderzoeken of beide stukken van één hand waren. De deskundige vroeg haar eerst of zij zeker gronden had om dat te vermoeden. Toen zij dat ontkend had, onderwierp de grapholoog beide stukken in haar bijzijn aan een microscoopisch onderzoek dat vijf of tien minuten duurde, en verklaarde daarna dat beide door denzelfden persoon geschreven waren. Over dit resultaat was zij natuurlijk zeer verrast. Denzelfden dag verzocht zij per brief den schriftkenner beide stukken nog eens te onderzoeken. Andere brieven waarom hij verzocht had kon zij hem echter niet zenden. Binnen veertien dagen ontving zij toen een door hem bevestigde verklaring dat beide brieven van denzelfden schrijver waren. Toen deed zij nog een poging. Op haar verzoek, boodte een harer vriendinnen het handschrift van den fabrikant na, en ging met dit en een echt schrijven naar denzelfden deskundige.

Binnen twee dagen kwam een gelijkeoortige verklaring als de eerste. De andere schriftkenner werd op dezelfde wijze beproefd — met hetzelfde resultaat.

Met deze bewijzen van de onbetrouwbaarheid der betrekken deskundigen in handen, werd nu getracht het vonnis door een hogere rechtbank te doen hersien. Inderdaad volgde een vrijpraak op grond dat de onder eede afgelegde, schriftkundige verklaringen niet beslissend waren.

Het „Berl. Tagebl.“ verhaalt van nog een geval, waarin de eerste deskundige door zijn verklaring oorzaak was dat in een beleediging-proces een onschuldige veroordeeld werd. Alleen omdat de werkelijk schuldige zichzelf aanmeldde, kon dit onrechtvaardige vonnis herroepen worden.

Lastige lieden.

Te Fort William, Ontario, kwamen deser dagen 80 leden van de russische godsdienstige secte der Doeshoborsen aan, zonder eenig middel om in hun onderhoud te voorzien.

Ze hadden enige maanden geleden hun woonplaats Saskatchewan verlaten, om, onder leiding van een priester „Jezus te zoeken“.

Onderweg was hun aantal voortdurend gestegen. Hun plan is tot de lente te Fort William te blijven en dan naar Montreal te gaan. De kleine bevolking van Fort William zal dus genoodzaakt zijn, hen gedurende dien tijd te onderhouden.

De canadeseche regering staat tegenover het Doeshoborsen-vraagstuk vrijwel radeloos. Deze secte toch heeft haar sinds haar komst in Canada niets dan moeilijkheden veroorzaakt. De regering geeft den leden nu en dan grond om te bebouwen, maar zij verlaten dien soms plotseling weer om door het land heen en weer te trekken om „Jezus te zoeken“.

Studentenrelletje.

De parijche studenten hebben weer eens echt onderwetsch huisgehouden. In de geneeskundige faculteit van de franche hoofdstad waren nl. twee nieuwe professoren uit Nancy benoemd en de heeren van het quartier latin, die liever Parijsenaars benoemd hadden gezien, hadden plan gemaakt den nieuwen leermesters voorgoed de lust te doen vergaan om aan de parijche studeerende jeugd hun kennis mee te deelen.

Een der beide nieuwbenoemden, professor. Pennant, zou Vrijdags zijn eerste college geven. Maar geruimen tijd, voordat de les zou aanvangen, waren college-kamer, gangen en trappen reeds met luidruchtige studenten bezet. En toen de professor binnentrad met den deken Debove werklonk uit duizend kelen de kreet: „Weg met de Debove. Ontslag.“ En te midden van dit ooverdoevend gejoel hoorde men plotseling een hevigen knal. Een voetstap, geworden door een der aanwezigen, ontlofte vlak in de nabijheid der hooggeleerden. Kalm en waardig, zoals zij gekomen waren, gingen die heeren toen weer weg, wel inziend dat professor. Pennant thans zijn eerste college niet kon geven.

En nu vervolgden de studenten hun heldendaden met het ontsteken van vrengdevuren; in de kamers, gangen en op de trappen gingen boeken en brochures in vlammen op ter viering van het feit, dat zij de eer der parijche hogeschool op hun wijze hadden hooggehouden. En toen er niets meer te verbranden viel, trokken zij zingend en joelend naar het huis van den anderen nieuw-benoemden professor en gaven voor de deur door kreten en sissen te kennen, welke ontvangst hem bij zijn optreden te wachten staat.

Kindermoerder.

Men herinnert zich dat in den loop van Juli in het noordoosten van Berlijn kinderen op gruwelijke wijze werden aangerand. Een ervan, een meisje, stierf aan een wond haar met een scherpe voorwerp toegebracht. Thans schijnt het gelukt te zijn den dader in handen te krijgen. Het is de boekdrukker, Paul Millow, een epilepticus, die zichzelf verraden heeft. Paul Millow werd voor enkele maanden al verhoord, doch wist toen alle verdenking te ontzenuwen. Later kwam hij in het krankzinnigengesticht Herzberge, waar hij zich gezegd onthield liet, die aanleiding gaven tot een nieuw onderzoek.

Nu werd hij naar de plaats van het voornamste misdrijf gebracht, nadat hij vooraf een vrij omstandig verhaal had gedaan van de wijze, waarop hij de aanslagen bedreef; hij deelde daarbij bijzonderheden mee, die hem onmiskenbaar als den dader aanduiden. Ten slotte, door twee politie-commissarissen in het nauw ge-

braacht, legde hij een bekentenis af. Als motief gaf hij aan, dat hij kwaad was geworden op zijn moeder en zijn zuster, die hem hadden willen dwingen te werken. Woedend was hij de straat opgelopen; hij ontmoette twee kinderen, en, om zijn woede te koelen, had hij deze neergestoken. Alle mededeelingen die hij deed kwamen met de, in de instructie gebleken feiten overeen. Op de plaats van het misdrijf gebragt, wees Millow aan, hoe hij Grate Pallwitz meelokte naar een portaal en haar een steek toebrengt. Daarna stak hij de kleine Hertha Senft. Het eerste slachtoffer werd in het hart getroffen en stierf onmiddellijk. Hertha herstelde, na een langdurig ziekbed.

Millow is 22 jaar oud en werd gedurende 4 jaar verpleegd als lüder aan vallende ziekte.

Ontvluchting.

Het hoofd van de gendarmerie van Tobolsk heeft aan de russische regering een uitvoerig bericht gezonden omtrent de ontvluchting van 33 gevangenen te Koetarbitka, Siberië, waarvan indertijd reeds kortelijk melding gemaakt is.

De veroordeelden werden door 18 soldaten bewaakt. Zij waren in twee vertrekken der gevangenis geplaatst. Om tien uur liepen de gevangenen, op een afgesproken teken, de gang in en begonnen, in 't donker, te vechten met de soldaten, wier geweren zij machtig poogden te worden. Negen geweren vielen in handen der gevangenen, die zich tegen een aanhoudend vuur hadden te verdedigen. Twintig van hen werden in de gang gedood of gewond. De anderen wisten te ontvluchten. Drie van dezen werden door schildwachten buiten het gebouw gedood en de overigen vluchtten de bosschen in.

Een vluchteling was bezig over een muur te klimmen, toen een soldaat naar hem toekwam, die hem aansprak als »kameraad" en aanbod zijn geweer voor hem vast te houden en toen de vluchteling, meenende een vriend voor te hebben, het geweer losliet, schoot de soldaat hem daarmee dood. Een ander soldaat nam een ijzeren staaf en sloeg daarmee een vluchteling neer.

In 't geheel zijn er elf veroordeelden ont- enapt en drie van hen werden den volgende dag weer gevat.

Van de soldaten werden er zes gewond; vijf licht en een dodelijk. Van de gevangenen werden 22 gedood.

Tolstoy en Rockefeller.

De amerikaansche millienair Rockefeller heeft deser dagen een brief geschreven aan Leo Tolstoy, om den denker en schrijver — wien men in Amerika groot gezag toekent — te vragen op welke wijze rijkdom het best besteed kan worden tot heil der menschheid.

Tolstoy antwoordde hem dat, zonder nog van de Evangelie-leer te spreken, het gewoon gezond verstand ons zegt, dat rijkdom op zichzelf niet kan samengaan met een welkome goed leven.

Hij betoogt, dat door het geld in zak, brandkaas of bank bewaard, de niet-besittenden worden benadeeld, en dat gebruik maken van de macht, door bezit van dat geld verleend, geen goed is, maar kwaad.

Zoo is de kwestie, uit een zuiver verstandelijk oogpunt beschouwd. Maar van een Christelijk standpunt gezien wordt het nog duidelijker. De geheele Evangelie-leer, zoo vervolgt hij, de geest des Christendoms, predikt immers de ijdelheid van de aardse goederen, van het rijkdom-vergaren. De armen worden gelukkig geprezen, de rijken ongelukkig verklaard, en er wordt ook geleerd dat men niet God kan dienen en den Mammon, dat men geven moet aan de vragende hand, enz.

En in het onderhoud van Jezus met den rijken jongeling is die waarheid uitgedrukt met onmiskenbare klaarheid. »Zoo gij wilt volmaakt zijn, ga heen, verkoop wat gij hebt en geef het den armen, en gij zult een schat hebben in den hemel; en kom herwaarts, volg mij."

»Ik schaam mij bijna," zoo besluit Tolstoy, »u die algemeen bekende waarheden te schrijven en u te betoogen wat een zekerheid is voor elk waarlijk godsdienstig mensch, hetzij hij al of niet gelooft in de goddelijke ingaving van het Evangelie."

Het is echter de vraag, of Rockefeller anders zal handelen dan de rijke jongeling, die bedroefd beenging, »want hij had vele goederen." De petroleumkoning heeft er waarschijnlijk nog meer.

Een belangrijke Ontdekking!

Ook Napoleon's zoon, de Koning van Rome, heeft diabolisch gespeeld.

Georges Claretie deelt dit in een brief aan de »Figaro" mede. Hij heeft deser dagen een gekleurde plaat gevonden, waarop de kleine koning van Rome in uniform, knielend met gevouwen handen, is afgebeeld, en waarop als onderschrift staat: »Ik dank God voor de terugkomst van mijnen vader". Naast den kleinen prins ligt op de prent allerlei speelgoed en daarbij is ook een diabolisch — een bewijs dat ook »l'Aiglon" zich met het thans weer zoo geliefde spel heeft vermakt.

Een Gewiekste.

Een slecht betaler had een groote rekening bij zijn kleermaker. Het hielp niets of deze hem al maandenlang schreef. Daerom ging de kleermaker zelf naar hem toe, om betaling te vragen.

Hij kwam verscheidene malen aan het huis van zijn schuldenaar, maar kon hem nooit te spreken krijgen. Eindelijk tref hij den man,

juist toen deze op het punt was van uit te gaan.

»Wil u mij deze rekening betalen, mijnheer?" vroeg hij.

De man keek de rekening even door en vroeg: »Is u ooit iemand iets schuldig geweest?"

»Neen, nooit!" antwoordde de kleermaker. »Dan kan u nu ook nog wel wat wachten", zei de slechte betaler en stapte heen.

Na verscheidene nieuwe vruchteloze pogingen kreeg de kleermaker een poos daarna zijn schuldenaar opnieuw te spreken.

De man zag er zeer ernstig uit en vroeg: »Heeft u schuld aan iemand?"

De kleermaker wilde zich niet opnieuw laten vangen en antwoordde nu: »Tot mijn grooten spijt ja, mijnheer."

»En waarom betaalt u dien niet?"

»Omdat ik er geen geld voor heb", antwoordde de kleermaker met een veel betekenisvollen blik.

»Het gaat mij precies eveneens, waarde heer", zei de schuldenaar. »En dan zult ge zeker goed in mijn te-stand kunnen verplaatsen. Goeden morgen!"

VENTUTIEN.

AANGESLAGEN VENTUTIEN.

Donderdag 12 December. a. Ventutie ten gouvernements-pandhuis, te Tjimahi.

b. Ventutie ten huize van den heer KALTO-FEN, opzichter bij den B. O. W., Kebou-Kawong, Bandoeng, door BRUINING & Co.

Zaterdag 14 December. a. Ten 9 uur v.m., ventutie ten vendukantore te Bandoeng, Merdika-Lio, van 2 perceelen »eigendom", groot 1680 M² en 4015 M², gelegen in de desa's Tjijendo en Soeniaradja, ten name staande van wijlen den heer Th. MOZES.

b. Ten 9 uur v.m., vóór het Militair-Hospitaal te Tjimahi, voor rekening van den lande van 69 potjes Bouillen-extract (overtollig).

c. Daarna ten plm. 10 uur v.m., ventutie ten huize van den heer C. VAN WIJK, te Tjimahi, door BRUINING & Co.

Maandag 16 December. Ventutie ten gouvernements-pandhuis, Bandoeng.

Dinsdag 17 December. a. Gouvernements-koffie-ventutie te Soemedang.

b. Ventutie ten gouvernements-pandhuis, Bandoeng.

c. Ventutie ten assistent-residentiehuize te Bandoeng, van inbeedel, door J. R. DE VRIES & Co.

VERVALDAGEN IN DECEMBER 1907.

12. P. H. Köning.

13. P. de Nes.

14. J. H. F. Lebaube.

18. J. W. Wijs.

18. Gouv. paarden.

19. W. Guldenaar.

25. Nij Martisah.

28. J. Brouwer.

28. Van de Kamer.

30. Gouv. hout.

30. Gouv. goederen en

grond.

Advertentiën.

P. VRIJBURG,

ARTS. EN TANDARTS.

106

Dagelijks (ook des morgens) te consulteren.

Belangrijk Bericht

Engelsche Lessen.

Onderwijs aan huis te Bandoeng en Tjimahi. Succes in 7 maanden verzekerd. Billijke voorwaarden.

Beleefd aanbevelen,

A. S. MARTIN.

Adres: Toko OEIJ BOEN HOEY, naast Post Kantoor, Parapattan Kaoem. 683

Naamlooze Vennootschap

V. OLISLAEGER & Co.

Juweliers, Goud- en Zilver- smeden, Graveurs

EN

Horlogemakers.

1158

Rijswijkstrant.

Welterreden.

MELKERIJ „TREMLETT"

LEMBANG.

Telefoon No. 512.

Levert steeds prima qualiteit melk, van door den Gouvts. vearis gekeurde koeien in flesschen van 8/10 Liter, tusschen 4 en 6 uur 's morgens à f 0.20 de flesch, franco Bandoeng.

Beleefd aanbevelend,

483

E. J. TREMLETT.

THUNG SIANG LEE
Scherpzichter
Bandoeng
Pangola Bandoeng
Pangola Bandoeng
Tjeldon 44, 201.
Vluggen en accu-
rate bediening. Be-
zorging 's middags
van 12-1 uur. 153

De eerste Schoenmakerij

TJIA ENG HIAN,

Passer baroe Bandoeng. Residentieweg.

Groote voorraad keurige heeren-dames- en kinderschoenen op maat. 105

Reparatie atelier, alles ondergarantie.

TECHNISCH-BOUWBUREAU.

A. H. Chamot.

Aannemer van alle bouwwerken, ook op de ondernemingen.

Grooten voorraad van alle bouwmaterialen. 84c

INSULINDE.

Nederlandsch Tijdschrift voor den inlander

onder redactie van

J. LAMEYN EN F. KRAMER.

Kost nu slechts f 1.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.

Vraagt proefnummers. Men abonneert zich bij alle boekhandelaren en bij de uitgevers

772

G. KOLFF & Co., Bandoeng.

Attentie.

Pas ontpakt een keurig factuurtje Reuse Gramophoons op afbetaling van f 25.- 's maands toegestaan. Verder een collectie Odéon-Homophon-Bekazonophonplaten. Catalogus op aanvraag gratis. 20000 Gr. naalden steeds voorradig.

J. H. SEELIG & ZOON,

1490

BANDOENG.

Telefoon No. 203.

Sigaren magazijn Louis Dobbeltmann,

NOORDWIJK.

BATAVIA.

Steeds voorhanden:

Russische cigaretten, Troika-Moscou-Russalja-Posa.

No. 26 en No. 15.

Egyptische cigaretten, Lord, met goud mondstuk, Amol, Royal. Puik Payacomboecigaretten. Sigaren van f 2.50 tot f 25.- per 100.

Vraagt prijscourant.

763

Firma G. E. Irving & Co.

Heeft opnieuw ontvangen:

Heeren overhemden, Sport- hemden, het zoo gewilde wit- goed gemerkt Horrocks Mil- ler, in verscheidene nummers, pellerines, sorties, zeepen waaronder Sunlight zeep zeer goed voor de wasch, (wafel- dekens, handdoeken) 10 pCt. korting.

98

Opruiming van tegels gedu- rende veertien dagen.

De onverkochte tegels worden met 30% korting à contant opgeruimd.

G. KOLFF & Co.,

BANDOENG.

Obat Serawan,

volgens origineel recept van MEYER WATSON,
f 3.— per fl.; ook in hoeveelheden
van f 0.50, f 1.— en f 1.50.

Dysenterie-kruiden,

f 0.50 en f 1.— per doos, met
gebruiksaanwijzing.

Bandoengsche Drogisterij,

D. F. van LEUVEN,
BANDOENG.

109

MON. A. PORCHER. Salon de Coiffure.
Borstels, scheermessen, tondussas; haar-
doeshoedenspelden enz. Sijpen van scheer-
mesen. 620

MRS. PORCHER. Ex coupeuse van Toko
HOFFMAN, geeft aan hare geachte clien-
tèle kennis, dat zij de volgende artikelen
heeft ontvangen:

- 1e. Eene fraaie collectie hoeden naar de
laatste smaak voor dames en kinderen.
 - 2e. Corsetten merk P. D. Droit Devant.
 - 3e. Elegante peignoirs, empire snit in ver-
schillende kleuren. 621
- Atelier de robes et confecties. Bragaweg.

MEUBEL-MAGAZIJN LOUW PO.
Kebon-Djatiweg, tegenover de Zendingkerk.
Verkrijgbaar: diverse meubels.
Billijke prijzen. Bestellingen buiten Bandoeng
worden gaarne aangenomen. Alles onder ga-
rantie. 168
BELEEDF AANBEVOLEN.

Toko „A. B. C“.

Passar baroe, Bandoeng.

HEDEN ONTVANGEN:

Een groote hoeveelheid,

CONFETTIS.

Spot goedkoop. 753

VOOR DEN INLANDER.

VISSCHER & HILGERS,
NEDERLANDSCHE TAAL.
UITSPRAAKBOEKJE f 0.50.

VISSCHER & HILGERS,
NEDERLANDSCHE TAAL.
Volledige taalcursus in zes deeltjes
à f 0.60 p. deeltje.

VISSCHER & HILGERS,
Spreeken, lezen, schrijven, Oe-
feningen bij de Ned. taal,
deel I f 0.40.

VISSCHER & HILGERS,
Spreeken, lezen, schrijven, Oe-
feningen bij de Ned. taal,
deel II f 0.45.

Verkrijgbaar bij alle boekhandelaars
en bij de uitgever
698 G. KOLFF & Co.

Instituut SOEKABOEMI,

Internaat voor Jongens, Internaat voor Meisjes,
Opleiding voor Gymnasium en H. B. S. in Indië en Nederland
W. KOOIMAN. W. VAN WICHEREN Pzn. 17

Allgemeine Electricitäts Gesellschaft, BERLIN.

Generaal-Vertegenwoordigers voor Ned.-Indië: MAINTZ & Co., Batavia en Soerabaja.
Agenten voor West-Java: KERKHOVEN & MAZEL, Tjibadak.
Steeds in voorraad te Batavia de meest courante materialen voor licht- en krachtinstallaties.
Direct leverbaar verlichtings-installaties tot ca. 40 P. K.
Opmaken van begrotingen en uitvoeren van projecten volgens overeenkomst. 9

TRAS

TER VERVANGING VAN ROODE CEMENT

SNELLE VERHARDING

in gebruik bij

de **Genie** en **B. O. W.**

Franco werk BANDOENG f 4.25 per M³. (1000 kilo).

CHAMOT & WILSON.

Verkrijgbaar:

Bouquetten en Kransen.

1264

Mej. M. CLARK,
Nieuw Merdika.

ONVERVALSCHE KOEMELK!

De Melkerij „VRIJHEIDSLUST“, Lembang. Telef. No. 507.

Lvert steeds tussehen 5 — 6 uur 's mor-
gens à 20 cent de flesch, franco Bandoeng.

Beleefd aanbevolen,

1206

J. F. BOTHMA.

MEUBEL-MAGAZIJN

VAN TONG SENG,

Tegenover Station Bandoeng.

Steeds voorhanden: diverse meubels tegen ga-
rantie. Goedkoop dan elders.
133 BELEEDF AANBEVOLEN.

P. A. O. SCHWALME.

Geweermaker. Mechanicien.
BRAGAWEG.

Naast Preanger Heeren Modemagazijn.

Handel in rijwielen.

Gasoline lampen en daarbij behoorende on-
derdeelen.
Gasoline trechters.

Wederom verkrijgbaar

Gloeikousjes The best Light no. 1.
Gasoline per blik en per flesch.
Alle soorten kartonhulzen voor jachtgeweren
en herladings gereedschappen.
Carbiet best fabrikaat,
Voorts opnieuw polijsten van lampreflectors.

Reparatie atelier

Voor fijn mechaniek en wapens.

572

BELEEDF AANBEVOLEN.

Bandoengsch Nieuw Hotel Tjong Hoa,
GARDOE KEBON DJATIWEG.

Lvert verscheidene soorten van Europeesche
en Chineesche gerechten enz. 374
Uitstekende bediening en mooie kamers.
Beleefd aanbevolen, OUD TJIE TEE.

Nagrek-tuf-tras afkomstig uit de tuf-
teengroeven bij halte Nagrek levert de best-
en goedkoopste mortels.

Ook vuurvast, waterdicht en vrij
van alle werking.

De vastheid der Nagrek-trasmortels is even
groot als die der meeste hier verkochte port-
land cement soorten en meer dan tweemaal
grooter dan de beste roode cement kalk-
mortels, hoewel toch niet duurder dan deze
laatste.

Prijs per M³ (= 1 ton) franco halte Nagrek
f 3.75.

Uitvoerige inlichtingen, met cijfers en ge-
bruiksaanwijzingen worden met proefmonsters
op aanvraag gratis verstrekt door Ch. Ed
PLOEM, Halte Nagrek. 1241

Viool lessen.

Piano stemmen tegen billijke prijzen.

A. METALLO,

398

Katja-Katja Wetan Bandoeng.

Geldloterij, groot f 500.000.-

TEN BEHOEVE VAN

De Vereeniging tot verbetering van het lot der blinden in Nederl.-
Indië te Bandoeng.

Het Soerabajasche Schoolfonds te Soerabaja.

De Vereeniging „Onze Toevlucht“ te Batavia

bestaande uit 50.000, loten f 10.10 bij vooruitbetaling plus frankteerkosten.

Hoofdprijs f 100.000.-

Totaal 825 prijzen ter waarde van f 250.000.-

Trekking Zaterdag 16 Mei 1908.

Betaling der Prijzen bij de NEDERLANDSCH-INDISCHE ESCOMPTO MAAT-
SCHAAPPIJ, Batavia.

Loten verkrijgbaar uitsluitend bij de

NEDERLANDSCH-INDISCHE ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ,

en hare agentschappen benevens bij hare correspondenten.

Rembourszendingen hebben niet plaats.

De trekking der loterij zal, overeenkomstig de sedert 35 jaar te BATAVIA gebruike-
lijke usantiën, in het openbaar plaats hebben, ten overstaan van den t. v. notaris E. H.
CARPENTIER ALTING. 1519

Handel Maatschappij „DE BAS & Co.“,

WELTEVREDEN.

Quick Light en Tomthumb gasolinelampen. Storm-
tevens Straatlantaarns f 20.— p. stuk.

Hydraulisch geperste cement en mozaiek-tegels.

De beroemde wijnen van Aguilar.

Vraagt prijscouranten.

866

De van OUDS gerenommeerde

Van BEST Sigaren

ZIJN BIJ ALLE VOORNAME

41

Tokohouders verkrijgbaar.

Spoorhotel Phoenix, Bandoeng.

Van plint tot nok verfraaid, parole d'honneur! Handhaaft de reputatie van goedkoop-
ste en geschiktste gelegenheid voor doortrekkenden.

De gasoline verlichting wordt eerlang verwisseld tegen eene electrische.

Logies-pension f 2.50; f 3.— en f 3.50. Rijtuigen voor stad en omstreken disponibel.

Annex: Een hulpbankje voor eerlijke kleine luiden, met gering maandelijksch
inkomen, die geld kunnen bekomen zonder borgstelling, noch onderpand, tegen ongekend
billijke voorwaarden.

ATTENTIE s. v. p.

Aan het hotel „Le beau monde“ te Lembang hetwelk zijne voltooiing nadert bestaat
gelegenheid tot nachlogies voor f 1.50 per persoon en f 2.— voor 2 personen, kinderen
half geld. Ontbijt, rijst- of avondfel zal voorloopig verkrijgbaar gesteld worden bij voor-
uitbestelling van minstens één dag te voren.

FEESTVERDERSI

BESCHIKBAAR:

Een uitstekend groot model draaiorgel, in perfecten staat, met 3 rollen waarop dans-
muziek enz. tegen f 5.— per 2 uren inclusief bediening.

4

Beleefd aanbevolen, G. A. van SPREW.

VAN ARCKEN & Co.,

BATAVIA en SOERABAJA.

ONTVANGEN:

ETUIS met

ZILV. THEELEPELGARNITUREN

met en zonder schepje resp. van af f 26.— en f 34.—

Cristallen Dames- en Heeren-Waterglazen

met zilveren voet en deksel van af f 11.50

Cristallen Tumblers met zilveren deksel van af f 9.—

Stellen Echt Ivoren Slalepels en- Vorken

idem met zilveren heften en geheel zilveren.

BLOEDKORALEN SPELDJES à f 0.20

idem BROCHES van af f 1.—

idem SAUTOIRS „ „ f 15.—

Zilveren (0.900) Das- en Blousespelden

resp. van af f 0.50 en f 0.25.

Zilv. (0.900) Lep. Remt. Heeren-Horloges

van f 18.50, f 20.—, f 22.50 en f 24.—

Gouden (14 kts.--0.585) id. id. Dames-Horloges

met zeer fraai bewerkte kasten van af f 50.— 8b

ZENITH

Fotografie Artistique
CHARLS & Co.,
BRAGAWEG. BANDOENG.
Bekroond met de Gouden medaille
Batavia 1893.

Specialiteit in het maken van vergrootingen
op ieder gewenscht formaat tot Levensgroot
2 Meter.

Modern ingericht atelier.
1434 BELEEFD AANBEVOLEN.

PETROLEUM.

Onze van oudsher bekende DEVOES Petro-
leum en onze, eveneens van uitstekende kwa-
liteit, SYLVAN ARROW Petroleum (tjap
PANAH), zijn verkrijgbaar tegen respectie-
velijk f 5.05 en f 4.85 per kist bij

O.E.Y. KOEN SOEY
bij Tjirojom — Bandoeng.
STANDARD OIL Co. OF NEW YORK,
BATAVIA. 45

LINDETEVES

Semarang. Amsterdam. Soerabaja.
Ruim voorziene magazijnen
van
alle benodigdheden voor
Landbouw,
Waterstaat,
Nijverheid.

BILLIJKE PRIJZEN.

Geïllustreerde prijscurant wordt op
aanvraag gratis en franco toegezonden.
38

FRANCO SPOORWEGWAGGON PADALARANG.

Hijdraulisch geperst.
Portland Cement Vloertegels f 2.— per M² effen grijs
: : : 2.50 : gekleurde
: : : 2.50 : gebloemde
: : : 0.28 : M. plint tegels
: : : 2.50 : M. randen gk.
: : : 2.08 : trap tegels
: : : : effen grijs.
Dakpannen model echtsche f 32.— per 1000
vlaamsche : 17.— : 1000
Geleverd te Bandoeng aan huis komter f 1.— per
roda bij
54 H. KLEIAN.

Hotel Tjiandjoer.

Tegenover Station, Telefoon- en Postkantoor,
GEHEEL GERESTAUREERD.
Gasoline verlichting; uitstekende tafel en be-
diening.
Levert ook rijst en europeesche tafel in de
treinen à f 150 per portie.
Uiterst billijke prijzen.
Beleefd aanbevelend,
S. BEIJERINCK-
v. BOCKOM MAAS.
79

Buikgordels voor dames

volgens model „Teufel“;
in verschillende soorten en afmetingen.
E. VERSCHOOFF
Preanger-Apotheek,
hoek Parkweg en Kerklaan.
56

BROOD- EN BANKETBAKKERIJ

J. ADEBOI,

BANDOENG.

Ontvangen:

Versche pruimen per pond f 1.—

1472

BELEEFD AANBEVOLEN.

Horlogerie, Goud- en Zilvermederij.

Je adres voor het aanmaken
van alle mogelijke reparatie's.

M. van BIENE,

BRAGAWEG, TELEFOON No. 226.

25

GAROET. GAROET.
A. M. de Buy Wenniger,

Heeft steeds flinken voorraad van
materialen, fabrieksbenodigdheden, o.m. van

Consistentvet, Terpentin, Carbo-
lineum Machineolie, Draadnagels, Ga-
soline, etc. etc.

POETSKATOEN, HARST, JAPAN-
SCHE CEMENT.

KATJANG BOENGKIL, ZWAVELZURE
AMMONIA.

Vraagt offerte. 973

A. Ursone en Ugolini.

Atelier voor Marmerbewerking.

Levert zwarte, blauwe en witte
grafsteenen, naambordjes en alle
soorten marmerwerken.
Aanemers tot het leveren en leg-
gen van marmeren vloeren. Ook bui-
ten de Preanger te ontbieden. 86

MEUBEL-MAGAZIJN

O.E.I. A SOEN MERK SENG BO HIN.
FENGKOLAN BANTJEU, PASSER BAROE, BANDOENG.
Steeds voorhanden: diverse meubels.
Ondergeteekende E. A. G. J. VAN DELDEN, Con-
treleur Bandoeng, verklaart mis deze dat de Chi-
neesch O.E.I. A SOEN in alle opzichten een vertrou-
baar werkman kan genoemd worden en hem steeds
goed werk geleverd heeft tegen billijken prijs.
159 (w.g.) VAN DELDEN.

Cool, de Lombok-Expeditie

met platen van overste HOOYER, gebonden
prijs f 6 —.
De uitgevers
20a G. KOLFF & Co., Batavia.

Madelle. EUG. ROUSSEL,

Katja-Katja-Wetan.

Houdt zich beleefd aanbevelen voor het op-
maken van toiletten en hoeden. 666

LAIJ A PAN,

MEUBEL-MAGAZIJN,

Bandoeng

Van af 1 Januari 1907, elken dag ge-
opend van 's morgens 7 uur t/m. 9 uur
's avonds. 170

Steeds voorhanden: diverse meubels.
Ook wordt op bestelling geleverd. Vlugges
bediening, billijke prijs. Alles onder garantie.

Onderlinge Paarden Verzekering „HIPPOS”

TE BUITENZORG

Jaarlijksche Contributie 5 1/2 pCt. de goedkoopste paardenverzeke-
ring op Java.

Agent te Bandoeng P. HEIJBLUM, Makelaar, Bragaweg.

87

De Secretaris.

Salon de Coiffure moderne G. BAQUIÉ, Bandoeng.

Telefoon No. 190.

Alle dag-n geopend van 7 uur 's morgens tot 1 uur 's namiddags en van 3 uur 's na-
middags tot 8 uur 's avonds en op Zondag van 7 uur 's morgens tot 1 uur 's namiddags.

Ontvangen:

Een factuur zeer fijne odeurs, essences, zeepen, blanketsel, haarwater.
Een factuur caoutchouc-hoeden, zeer mooie beddedekens, ijzeren reis-
koffers, mooi model en zeer sterk.

BELEEFD AANBEVOLEN,

G. BAQUIÉ, Coiffeur.

16

Voor Brillen en Instrumenten.

Het oudste en beste adres

R. J. SCHOCK & Co., Noordwijk.

853

Mij. tot Voortzetting der zaken van

A. L. C. van HEEL, BLITAR.

BOENGKIL-FABRIEKEN BLITAR, KEDIRIE, NGANDJOEK

Leveren ZUIVERE KATJANG BOENGKIL met GEGARANDEERD STIKSTOFGE-
HALTE van 7 pCt.

Agenten voor Bandoeng en Soekaboemi: Anglo Java Trading Co Ltd. Bandoeng, voor
Garot en Tasikmalaja: A. M. de BUY WENNIGER Garot.

Desgewenscht kunnen bestellingen ook rechtstreeks aan de Maatschappij voornoemd te
Blitar worden gedaan. 1509

Bandoengsche-Zadelmakerij

BRAGAWEG. E. SCHENK. TELEFOON No. 227.

IN VOORRAAD:

Tuigen, Zadels, Stalbenodigdheden, Heeren- en Dames portemonnaies, Damestassen,
karwatzen, rij- en rijtuigzeepen, hondenmuilkorven, hondenkettingen, hondenlijnen, halsbar-
den, fietsgamaschen, waterproof- en lederen rijkappen met riem- en veersluiting.
Handtassen, city-bags, schoolrandsels, schooltassen, Plaidriemen, zeer dikke sch-
brakken, langeertuigen, veiligheids- en gewone stijgbengels, alle soorten stangen, en tren-
zen, stroehoeden voor paarden, schroef- en riemsparen, reform roskammen, wagenlantaarns,
strijkklappen, broekbanden en verder:

Een mooi factuurtje Europ. Heeren- en Damesschoenen.

Aanmaak en reparatie van alle mogelijke lederwerken.

Schoenmakerij.

1398

BELEEFD AANBEVOLEN.

Nieuwe Platen!

Nieuwe Platen!

PAS ONTPAKT:

Een uitgezochte collectie Odéon duplex Grammophonplaten.

Platen répertoire op aanvraag gratis.

VERDER:

Een groote factuur Gasolinelampen „The Best Licht”.

Keurig gedecoreerde ballons voor deze lampen.

Geïllustreerde prijscurant op aanvraag gratis.

C. M. LUIJKS, Bandoeng.

83

TELEFOON No. 268.

Katjangboengkil, gemalen, van gegaran- deerd 7% Stikstofgehalte.

BERGSTEENEN, OEBINS 30×30 c.M. 25×25 c.M. en
20×20 c.M.

Rasamalahout, Kalk. Pannen en andere BOUW- MATERIALEN.

12a

ANGLO JAVA TRADING Cy. Ltd.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”.

VEERTIENDAAGSCHE MAILDIENST VIA SUEZ EN GENOVA NAAR NEDERLAND.

VERTREK VAN BATAVIA.

19 December 1907 S.S. „Vondel”.	27 Februari 1908 S.S. „Oranje”.
2 Januari 1908 „Kon. Willem II”.	12 Maart „Rembrandt”.
16 „Kon. Wilhelmina”.	26 „Kon. Willem I”.
30 „Grotius”.	9 April „Vondel”.
13 Februari „Kon. Willem III”.	23 „Kon. Willem II”.

De gunstig bekende passagierschepen van deze lijn zijn allen voorzien van elektrische ver-
lichting en verder van alle geriefelijkheden die de tropische dienst vereischt.

ADRES VOOR VRACHT EN PASSAGIE:

Scheepsagentuur voorheen

J. DAENDELS & Co.,
te Batavia, Samarang, Soerabaja, Padang, Macassar, Singapore en Sabang.

1